

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
EVGENI TANCHEV
της 5ης Μαρτίου 2020¹

Υπόθεση C-730/18 P

**SC
κατά**

Eulex Κοσσυφοπέδιο

«Αίτηση αναιρέσεως – Ρήτρα διαιτησίας – Συμβασιούχοι υπάλληλοι των διεθνών αποστολών της Ένωσης – Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας – Αρμοδιότητα των δικαστηρίων της Ένωσης – Διαφορά συμβατικής φύσεως – Παραδεκτό – Έννοια πράξεως δυνάμενης να διαχωριστεί από το συμβατικό της πλαίσιο – Μερικός αναχαρακτηρισμός του ενδίκου βοηθήματος – Προσφυγή ακυρώσεως – Συμβατική ευθύνη – Εξωσυμβατική ευθύνη – Άρθρα 263, 268, 272 και 340 ΣΛΕΕ»

I. Εισαγωγή

1. Η υπό κρίση υπόθεση ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της SC, πρώην συμβασιούχου υπαλλήλου, και της Αποστολής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επιβολή του κράτους δικαίου στο Κοσσυφοπέδιο (στο εξής: EULEX Κοσσυφοπέδιο), η οποία αποτελεί διεθνή αποστολή της Ένωσης στο πλαίσιο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας (στο εξής: ΚΕΠΠΑ).
2. Στηριζόμενη στη ρήτρα δικαιοδοσίας των δικαστηρίων της Ένωσης, η οποία περιλαμβανόταν στη σύμβαση εργασίας που είχε συναφθεί μεταξύ της SC και της Eulex Κοσσυφοπέδιο, η SC άσκησε προσφυγή-αγωγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης δυνάμει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ, βάλλοντας κατά της νομιμότητας των αποφάσεων που έλαβε η εν λόγω αποστολή με τις οποίες η SC δεν κρίθηκε επιτυχούσα στον εσωτερικό διαγωνισμό και δεν ανανεώθηκε η σύμβαση εργασίας της, και ζητώντας αποζημίωση η οποία θεμελιώνεται στη συμβατική και εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης δυνάμει του άρθρου 340 ΣΛΕΕ.
3. Η υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως ασκήθηκε από την SC κατά της διατάξεως του Γενικού Δικαστηρίου της 19ης Σεπτεμβρίου 2018, SC κατά Eulex Κοσσυφοπέδιο (T-242/17, EU:T:2018:586, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή-αγωγή της SC. Εγείρει τρία καίρια ζητήματα τα οποία αφορούν, πρώτον, την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ· δεύτερον, τη διάκριση μεταξύ των άρθρων 263 και 272 ΣΛΕΕ· και, τρίτον, τη δυνατότητα αναχαρακτηρισμού προσφυγής συμβατικής φύσεως ασκηθείσας βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ ως προσφυγής ακυρώσεως ασκηθείσας βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ.

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

4. Η υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως συνδέεται με ορισμένες άλλες υποθέσεις που εκκρεμούν επί του παρόντος ενώπιον του Δικαστηρίου, οι οποίες θέτουν παρεμφερή –καίτοι όχι ταυτόσημα– ζητήματα σχετικά με τη διάκριση μεταξύ των άρθρων 263 και 272 ΣΛΕΕ, και οι οποίες αφορούν επίσης τη διασφάλιση της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των προσφευγόντων σε διαφορές με τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης καθώς και την παροχή διευκρινίσεων σχετικά με την ενδεδειγμένη δικονομική οδό που πρέπει να ακολουθείται συναφώς².

5. Κατ' ουσίαν, στην παρούσα υπόθεση το Δικαστήριο καλείται να αναπτύξει τη νομολογία του σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 272 ΣΛΕΕ και τη σχέση της εν λόγω διατάξεως με το άρθρο 263 ΣΛΕΕ στο πλαίσιο του συστήματος έννομης προστασίας που καθιερώνουν οι Συνθήκες. Η υπό κρίση υπόθεση έχει επίσης μεγάλη πρακτική σημασία για την εξωτερική δράση της Ένωσης και τη λειτουργία των διεθνών αποστολών της Ένωσης σε ολόκληρο τον κόσμο.

II. Το ιστορικό της διαφοράς

6. Το ιστορικό της διαφοράς, κατά τα εκτιθέμενα στις σκέψεις 1 έως 15 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, μπορεί να συνοψισθεί για τις ανάγκες της υπό κρίση υποθέσεως ως ακολούθως. Είναι αναγκαίο να προβώ σε ορισμένες προκαταρκτικές παρατηρήσεις σχετικά με τις αποστολές της ΚΠΑΑ και της Eulex Κοσσυφοπέδιο (τμήμα Α) και τη συμβατική σχέση μεταξύ της SC και της Eulex Κοσσυφοπέδιο (τμήμα Β), προτού στραφώ στα πραγματικά περιστατικά που οδήγησαν στη διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου (τμήμα Γ).

A. Οι αποστολές της ΚΠΑΑ και η EULEX Κοσσυφοπέδιο

7. Στον τομέα της ΚΕΠΠΑ, δυνάμει του τίτλου V της ΣΕΕ, η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (στο εξής: ΚΠΑΑ)³ εξασφαλίζει στην Ένωση την επιχειρησιακή ικανότητα να αναπτύσσει στρατιωτικές και μη στρατιωτικές αποστολές εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εκπλήρωση σειράς καθηκόντων, συμπεριλαμβανομένης της προλήψεως των συγκρούσεων και της διατηρήσεως της ειρήνης⁴. Οι αποστολές της ΚΠΑΑ «αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των εξωτερικών συγκρούσεων και κρίσεων κατά τον χρόνο γενέσεώς τους, στην ενίσχυση της ικανότητας των εταίρων και, σε τελική ανάλυση, στην προστασία της Ένωσης και των πολιτών της μέσω εξωτερικής δράσεως»⁵. Σύμφωνα με πρόσφατη τεκμηρίωση, επί του παρόντος βρίσκονται σε εξέλιξη 16 αποστολές της ΚΠΑΑ –10 μη στρατιωτικές και 6 στρατιωτικές–, στελεχωμένες με περισσότερα από 5 000 άτομα σε ολόκληρο τον κόσμο⁶.

8. Το νομικό καθεστώς των αποστολών της ΚΠΑΑ και του προσωπικού τους διαφέρει από το αντίστοιχο καθεστώς άλλων φορέων στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσεως της Ένωσης⁷. Ειδικότερα, οι αποστολές της ΚΠΑΑ συνδέονται με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (στο εξής: ΕΥΕΔ)⁸, η οποία είναι η διπλωματική υπηρεσία της Ένωσης και επικουρεί τον Υπάτο Εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας (στο εξής: ΥΕ) στην υλοποίηση της

2 Βλ., μεταξύ άλλων, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση ADR Center κατά Επιτροπής (C-584/17 Ρ, ΕΥ:C:2019:941) (σχετικά με την αλληλεπίδραση μεταξύ των άρθρων 263 και 272 ΣΛΕΕ όσον αφορά την έκδοση από την Επιτροπή αποφάσεως που αποτελεί εκτελεστό τίτλο δυνάμει του άρθρου 299 ΣΛΕΕ), και τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Bobek στην υπόθεση Δορυφορικό Κέντρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά ΚΕ (C-14/19 Ρ) (σχετικά με προσφυγή ακυρώσεως και αγωγή αποζημιώσεως που άσκησε πρώην συμβασιούχος υπάλληλος οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της ΚΕΠΠΑ, στο πλαίσιο του δικού του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης).

3 Βλ. τίτλο V, κεφάλαιο 2, τμήμα 2, ΣΕΕ (άρθρα 42 έως 46).

4 Βλ. άρθρα 42, παράγραφος 1, και 43, παράγραφος 1, ΣΕΕ.

5 Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης, EU Missions and Operations Factsheet, 5 Μαρτίου 2018, σ. 2.

6 Βλ., για παράδειγμα, Γενική Διεύθυνση Εξωτερικών Πολιτικών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, *Civilian and Military Personnel in CSDP Missions and Operations*, 2017, σ. 14.

7 Για μια γενική ανάλυση του θέματος, βλ., για παράδειγμα, Blockmans, S., και Koutrakos, P. (επιμ.), *Research Handbook on the EU's Common Foreign and Security Policy*, Edward Elgar, 2018.

8 Βλ. ενημερωτικό δελτίο της ΕΥΕΔ που μνημονεύεται στην υποσημείωση 5 των παρουσών προτάσεων, σ. 2.

ΚΕΠΠΑ. Ωστόσο, το προσωπικό των αποστολών της ΚΠΑΑ δεν ανήκει στο σύνολό του στην ΕΥΕΔ, το προσωπικό της οποίας υπάγεται στον Κανονισμό Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΚΥΚ) και στο Καθεστώς που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού (στο εξής: ΚΛΠ)⁹. Επιπλέον, οι αποστολές της ΚΠΑΑ δεν αποτελούν αντιπροσωπείες της Ένωσης που έχουν συσταθεί βάσει του άρθρου 221 ΣΛΕΕ για να εκπροσωπούν την Ένωση, και των οποίων οι πράξεις καταλογίζονται, καταρχήν, στο εκχωρούν θεσμικό όργανο της Ένωσης¹⁰. Εξάλλου, οι αποστολές της ΚΠΑΑ δεν θεωρούνται τυπικά ως οργανισμοί της Ένωσης εντός της ΚΠΑΑ, όπως ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας και το Δορυφορικό Κέντρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν τους δικούς τους κανονισμούς υπηρεσιακής καταστάσεως ή των οποίων το προσωπικό διέπεται από τον ΚΥΚ και το ΚΛΠ¹¹.

9. Η Eulex Κοσσυφοπέδιο είναι αποστολή της ΚΠΑΑ η οποία ιδρύθηκε με την κοινή δράση 2008/124/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 4ης Φεβρουαρίου 2008, σχετικά με την Αποστολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επιβολή του κράτους δικαίου στο Κοσσυφοπέδιο, Eulex Κοσσυφοπέδιο¹², όπως τροποποιήθηκε τελευταία με την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2018/856 του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2018¹³. Η κοινή δράση 2008/124 παρατάθηκε επανειλημμένως και η τρέχουσα εντολή της EULEX Κοσσυφοπέδιο παραμένει σε ισχύ μέχρι τις 14 Ιουνίου 2020. Η Eulex Κοσσυφοπέδιο είναι η μεγαλύτερη μη στρατιωτική αποστολή που έχει πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ¹⁴.

10. Κατά το άρθρο 2 της κοινής δράσης 2008/124, η γενική αποστολή της EULEX Κοσσυφοπέδιο είναι να «στηρίξει επιλεγμένους θεσμούς του κράτους δικαίου στο Κοσσυφοπέδιο στην πορεία τους προς την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας, της βιωσιμότητας, της πολυεθνικότητας και της λογοδοσίας, χωρίς καμία πολιτική παρέμβαση και με πλήρη σεβασμό των διεθνών προτύπων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και των βέλτιστων ευρωπαϊκών πρακτικών [...] με στόχο την ανάθεση των υπολειπόμενων εργασιών σε άλλα μακροπρόθεσμα μέσα της ΕΕ και τη σταδιακή κατάργηση των υπολειπόμενων εκτελεστικών καθηκόντων.»

11. Κατά τα άρθρα 7 και 8 της κοινής δράσης 2008/124, ο Διοικητής μη στρατιωτικών επιχειρήσεων ασκεί τη διοίκηση και τον έλεγχο της Eulex Κοσσυφοπέδιο σε στρατηγικό επίπεδο, ενώ ο Αρχηγός αποστολής ασκεί τη διοίκηση και τον έλεγχο της EULEX Κοσσυφοπέδιο σε επίπεδο θεάτρου επιχειρήσεων, αναλαμβάνοντας τον συντονισμό και την καθημερινή διαχείριση της αποστολής¹⁵.

9 Κανονισμός (ΕΟΚ) 31, Κανονισμός (ΕΥΡΑΤΟΜ) 11 περί καθορισμού του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων και του καθεστώτος που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενεργείας (ΕΕ ειδ. έκδ. 01/001, σ. 108), όπως ενημερώθηκε τελευταία (ΕΕ 2019, C 420, σ. 22). Βλ. απόφαση 2010/427/ΕΕ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουλίου 2010, για τον καθορισμό της οργάνωσης και της λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (ΕΕ 2010, L 201, σ. 30), άρθρο 6.

10 Βλ., συναφώς, απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2015, *Elitaliana κατά Eulex Κοσσυφοπέδιο* (C-439/13 P, EU:C:2015:753, σκέψη 65), προτάσεις του γενικού εισαγγελέα N. Jääskinen στην υπόθεση *Elitaliana Kosovo* (C-439/13 P, EU:C:2014:2416, σημεία 58 έως 63), και διάταξη της 4ης Ιουνίου 2012, *Elti κατά Αντιπροσωπείας της Ένωσης στο Μαυροβούνιο* (T-395/11, EU:T:2012:274).

11 Βλ. απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2015/1835 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 2015, για τον καθορισμό του καταστατικού, της έδρας και των κανόνων λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Άμυνας (αναδιατύπωση) (ΕΕ 2015, L 266, σ. 55), άρθρο 11, και απόφαση 2014/401/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2014, σχετικά με το Δορυφορικό Κέντρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την κατάργηση της κοινής δράσης 2001/55/ΚΕΠΠΑ για τη σύσταση Δορυφορικού Κέντρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ 2014, L 188, σ. 73), άρθρο 8.

12 ΕΕ 2008, L 42, σ. 92.

13 ΕΕ 2018, L 146, σ. 5.

14 Βλ., για παράδειγμα, ειδική έκθεση αριθ. 18/2012 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου, «Η βοήθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς το Κοσσυφοπέδιο στον τομέα του κράτους δικαίου», 2012, σημείο 14. Για μια λεπτομερή ανάλυση της Eulex Κοσσυφοπέδιο, βλ. επίσης, για παράδειγμα, Spornbauer, M., *EU Peacebuilding in Kosovo and Afghanistan: Legality and Accountability*, Martinus Nijhoff, 2014.

15 Βλ., επίσης, κοινή δράση 2008/124, άρθρα 11 και 12.

12. Το άρθρο 9, παράγραφος 2, της κοινής δράσης 2008/124 προβλέπει ότι η EULEX Κοσσυφοπέδιο απαρτίζεται κυρίως από προσωπικό αποσπασμένο από κράτη μέλη ή θεσμικά όργανα της ΕΕ. Κάθε κράτος μέλος ή θεσμικό όργανο της ΕΕ επιβαρύνεται με τις δαπάνες που συνδέονται με το προσωπικό της αποστολής που αυτή έχει αποσπάσει, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων ταξιδιωτικών εξόδων, μισθών και ιατροφαρμακευτικής κάλυψης¹⁶.

13. Κατά το άρθρο 9, παράγραφος 3, της κοινής δράσης 2008/124, όπως τροποποιήθηκε¹⁷, το διεθνές μη στρατιωτικό και το τοπικό προσωπικό μπορούν επίσης να προσλαμβάνονται από την Eulex Κοσσυφοπέδιο, ανάλογα με τις ανάγκες, με σύμβαση εργασίας αν τα απαιτούμενα καθήκοντα δεν παρέχονται από προσωπικό αποσπασμένο από τα κράτη μέλη¹⁸.

14. Το άρθρο 10, παράγραφος 3, της κοινής δράσης 2008/124, όπως τροποποιήθηκε¹⁹, προβλέπει ότι οι όροι εργασίας, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις για το διεθνές και τοπικό προσωπικό καθορίζονται στις συμβάσεις μεταξύ της Eulex Κοσσυφοπέδιο και των μελών του προσωπικού.

15. Το άρθρο 15α της κοινής δράσης 2008/124, το οποίο προστέθηκε με την απόφαση 2014/349 του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 2014²⁰, προβλέπει ότι η EULEX Κοσσυφοπέδιο έχει την ικανότητα να αγοράζει υπηρεσίες και προμήθειες, να συνάπτει συμβάσεις και να συμφωνεί διοικητικές ρυθμίσεις, να απασχολεί προσωπικό, να διατηρεί τραπεζικούς λογαριασμούς, να αγοράζει και να διαθέτει περιουσιακά στοιχεία και να εξοφλεί τα χρέη της, καθώς και να είναι διάδικος, εφόσον απαιτείται για την εφαρμογή της παρούσας κοινής δράσης.

B. Η συμβατική σχέση μεταξύ της SC και της EULEX Κοσσυφοπέδιο

16. Η SC είναι πρώην συμβασιούχος υπάλληλος ανήκουσα στο διεθνές προσωπικό της EULEX Κοσσυφοπέδιο.

17. Η SC εργάστηκε για την Eulex Κοσσυφοπέδιο, ως εισαγγελέας, δυνάμει πέντε διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου: 1) από τις 4 Ιανουαρίου 2014 έως τις 14 Ιουνίου 2014· 2) από τις 15 Ιουνίου 2014 έως τις 14 Οκτωβρίου 2014· 3) από τις 15 Οκτωβρίου 2014 έως τις 14 Ιουνίου 2015· 4) από τις 15 Ιουνίου 2015 έως τις 14 Ιουνίου 2016· και 5) από τις 15 Ιουνίου 2016 έως τις 14 Νοεμβρίου 2016.

18. Η πρώτη και η δεύτερη σύμβαση εργασίας προβλέπουν, στο άρθρο 21, ότι οι διαφορές που ανακύπτουν από ή σχετίζονται με τις συμβάσεις αυτές υπάγονται στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων των Βρυξελλών (Βέλγιο). Η τρίτη, η τέταρτη και η πέμπτη σύμβαση εργασίας προβλέπουν, στο άρθρο 21, ότι οι διαφορές που ανακύπτουν από ή σχετίζονται με τις συμβάσεις αυτές υπάγονται στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 272 ΣΛΕΕ.

16 Βλ. επίσης, για παράδειγμα, κοινή δράση 2008/124, άρθρο 10, παράγραφος 2.

17 Απόφαση 2010/322/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2010, για την τροποποίηση και την παράταση της κοινής δράσης 2008/124 (ΕΕ 2010, L 145, σ. 13), άρθρο 1, παράγραφος 2.

18 Το άρθρο 9, παράγραφος 3, της κοινής δράσης 2008/124 προβλέπει, περαιτέρω, ότι, κατ' εξαίρεση, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όταν δεν υπάρχουν ειδικευμένες αιτήσεις από κράτη μέλη, οι υπήκοοι των συμμετεχόντων τρίτων κρατών δύνανται να προσλαμβάνονται με σύμβαση, ανάλογα με τις ανάγκες.

19 Απόφαση 2014/349/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 2014, για την τροποποίηση της κοινής δράσης 2008/124 (ΕΕ 2014, L 174, σ. 42), άρθρο 1 παράγραφος 3.

20 Απόφαση 2014/349 του Συμβουλίου, άρθρο 1, παράγραφος 5. Η εν λόγω απόφαση καθορίζει, στο άρθρο 2, ως ημερομηνία ενάρξεως ισχύος της, την ημερομηνία εκδόσεώς της (12 Ιουνίου 2014).

19. Οι συμβάσεις εργασίας περιλαμβάνουν ρήτρες που διευκρινίζουν ότι το σχέδιο επιχειρήσεων της Eulex Κοσσυφοπέδιο (στο εξής: OPLAN), το δόγμα επιχειρήσεων (στο εξής: CONOPS), ο κώδικας δεοντολογίας (στο εξής: COC) και οι τυποποιημένες διαδικασίες λειτουργίας (στο εξής: ΤΔΛ) αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των εν λόγω συμβάσεων²¹. Πρόκειται για βασικά έγγραφα σχεδιασμού και οργανώσεως για την εκπλήρωση της εντολής της EULEX Κοσσυφοπέδιο τα οποία δεν είναι, κατά κανόνα, διαθέσιμα στο κοινό²².

20. Οι συμβάσεις εργασίας περιέχουν επίσης διατάξεις που προβλέπουν ότι, υπογράφοντας τη σύμβαση, ο εργαζόμενος επιβεβαιώνει την αποδοχή και την τήρηση των όρων και των αρχών που περιέχονται στη σύμβαση και στα παραρτήματά της, καθώς και ότι, σε περίπτωση συγκρούσεως, η σύμβαση εργασίας κατ'εξουχίον, μεταξύ άλλων, των OPLAN, CONOPS, COC και ΤΔΛ²³.

21. Οι συμβάσεις εργασίας προβλέπουν, επιπλέον, στο άρθρο 20, ότι οποιαδήποτε διαφορά μεταξύ των συμβαλλομένων μερών «σχετικά με την ερμηνεία της εκτελέσεως» των συμβάσεων αυτών παραπέμπεται σε διαιτητικό όργανο, τούτο δε υπό την επιφύλαξη της προσφυγής στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Γ. Τα πραγματικά περιστατικά που οδήγησαν στη δίκη ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου

22. Στις 28 Απριλίου 2014, η SC υπέβαλε ένσταση στην EULEX Κοσσυφοπέδιο κατά της πρώτης εκθέσεως αξιολογήσεώς της, της 14ης Απριλίου 2014 (στο εξής: έκθεση αξιολογήσεως). Στο πλαίσιο της ενστάσεως αυτής, η SC έβαλε κατά των αξιολογικών κρίσεων που περιλαμβάνονταν στην εν λόγω έκθεση, η οποία είχε συνταχθεί από τα πρόσωπα υπό την εποπτεία των οποίων τελούσε, συμπεριλαμβανομένης της ιεραρχικά ανωτέρου της, της γενικής εισαγγελέα της Eulex Κοσσυφοπέδιο Jaroslava Novotna, καθώς και κατά των εν γένει παρατυπιών που εμφιλοχώρησαν στη διαδικασία αξιολογήσεως. Με απόφαση της 12ης Αυγούστου 2014, ο αρχηγός της αποστολής έκανε δεκτή την ένσταση και ακύρωσε την έκθεση αξιολογήσεως.

23. Με έγγραφο της 26ης Ιουνίου 2014, γνωστοποιήθηκε στην SC από τον προϊστάμενο του γραφείου ανθρωπίνων πόρων (στο εξής: ΠΓΑΠ) η διοργάνωση εσωτερικού διαγωνισμού για τη θέση του εισαγγελέα (στο εξής: εσωτερικός διαγωνισμός του 2014). Το έγγραφο αυτό ανέφερε, μεταξύ άλλων, ότι, κατόπιν της επανεξετάσεως των λειτουργικών αναγκών της EULEX Κοσσυφοπέδιο και της εγκρίσεως του OPLAN από τα κράτη μέλη στις 24 Ιουνίου 2014, πραγματοποιήθηκε αναδιάρθρωση της EULEX Κοσσυφοπέδιο, με αποτέλεσμα τη μείωση των διαθέσιμων θέσεων. Η SC μετέσχε στον εν λόγω διαγωνισμό και απέτυχε.

24. Στις 25 Αυγούστου 2014, η SC υπέβαλε ένσταση στην EULEX Κοσσυφοπέδιο κατά των αποτελεσμάτων του εσωτερικού διαγωνισμού του 2014. Στο πλαίσιο της ενστάσεως αυτής, η SC έβαλε, μεταξύ άλλων, κατά της συνθέσεως της εξεταστικής επιτροπής και της συμμετοχής της J. Novotna σε αυτήν, λόγω της εμπλοκής της στην ένσταση που είχε υποβάλει η SC κατά της εκθέσεως αξιολογήσεως και της μεροληπτικής της στάσεως εις βάρος της SC. Με απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2014, ο αρχηγός της αποστολής έκανε δεκτή την ένσταση αυτή και ακύρωσε τον εσωτερικό διαγωνισμό του 2014, για τον λόγο ότι δύο μέλη της επιτροπής είχαν την ίδια ιθαγένεια, κατά παράβαση των ΤΔΛ για την επιλογή προσωπικού.

21 Τούτο διατυπώνεται ελαφρώς διαφορετικά στα άρθρα 22 και 23.2 της πρώτης και δεύτερης συμβάσεως εργασίας (τα οποία αναφέρονται στις ΤΔΛ και στα διοικητικά μέρη του OPLAN, συμπεριλαμβανομένου του COC), σε σχέση με το άρθρο 1.2 της τρίτης, τέταρτης και πέμπτης συμβάσεως εργασίας (τα οποία αναφέρονται στο CONOPS/OPLAN, συμπεριλαμβανομένου του COC και των σχετικών ΤΔΛ).

22 Βλ., συναφώς, ειδική έκθεση αριθ. 18/12 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου, που μνημονεύεται στην υποσημείωση 14 των παρούσων προτάσεων, σημείο 68, υποσημείωση 52. Όσον αφορά το OPLAN, βλ. επίσης κοινή δράση 2008/124, άρθρα 4 και 5.

23 Τούτο διατυπώνεται ελαφρώς διαφορετικά στα άρθρα 1.1, 1.2 και 23.2 της πρώτης και δεύτερης συμβάσεως εργασίας (τα οποία δεν μνημονεύουν το CONOPS), σε σχέση με τα άρθρα 1.1 και 22.2 της τρίτης, της τέταρτης και της πέμπτης συμβάσεως εργασίας (τα οποία δεν μνημονεύουν τον COC).

25. Το 2014 η Eulex Κοσσυφοπέδιο ζήτησε από την SC να υποβληθεί σε εξέταση οδηγήσεως. Η SC απέτυχε στην εξέταση αυτή τρεις φορές κατά το εν λόγω έτος. Τον Οκτώβριο του 2014, η SC προσκόμισε στον ΠΓΑΠ έγγραφα που πιστοποιούσαν αναπηρία στο δεξί χέρι της. Τον Νοέμβριο του 2015 και τον Φεβρουάριο του 2016, η Eulex Κοσσυφοπέδιο ζήτησε εκ νέου από την SC να υποβληθεί σε εξέταση οδηγήσεως.

26. Με έγγραφο της 24ης Ιουνίου 2016, ο ΠΓΑΠ ενημέρωσε την SC για την προκήρυξη νέου εσωτερικού διαγωνισμού για τη θέση του εισαγγελέα (στο εξής: εσωτερικός διαγωνισμός του 2016). Το έγγραφο αυτό ανέφερε, μεταξύ άλλων, ότι, κατόπιν της επανεξετάσεως των λειτουργικών αναγκών της EULEX Κοσσυφοπέδιο και της εγκρίσεως του OPLAN από τα κράτη μέλη στις 17 Ιουνίου 2016, καθώς και του σχεδίου αναπτύξεως από τον διοικητή των μη στρατιωτικών επιχειρήσεων στις 20 Ιουνίου 2016, πραγματοποιήθηκε αναδιάρθρωση της EULEX Κοσσυφοπέδιο, με αποτέλεσμα τη μείωση των διαθέσιμων θέσεων.

27. Στις 19 Ιουλίου 2016, η SC υποβλήθηκε σε συνέντευξη από την εξεταστική επιτροπή εσωτερικού διαγωνισμού του 2016 υπό την προεδρία της J. Novotna. Πριν και κατά τη διάρκεια της συνεντεύξεώς της, η SC αμφισβήτησε τη σύνθεση της εν λόγω επιτροπής λόγω της εμπλοκής της J. Novotna στις δύο προηγούμενες ενστάσεις που είχε υποβάλει η SC κατά της εκθέσεως αξιολογήσεως και κατά του εσωτερικού διαγωνισμού του 2014.

28. Με έγγραφο της 30ής Σεπτεμβρίου 2016, ο ΠΓΑΠ γνωστοποίησε στην SC ότι δεν κρίθηκε επιτυχούσα στον εσωτερικό διαγωνισμό του 2016 (στο εξής: απόφαση σχετικά με τον εσωτερικό διαγωνισμό του 2016) και ότι, ως εκ τούτου, η σύμβαση εργασίας της επρόκειτο να λήξει στις 14 Νοεμβρίου 2016 και δεν θα ανανεωνόταν (στο εξής: απόφαση περί μη ανανεώσεως της συμβάσεως εργασίας) (στο εξής, από κοινού: προσβαλλόμενες αποφάσεις).

29. Στις 10 Οκτωβρίου 2016, η SC υπέβαλε ένσταση στην EULEX Κοσσυφοπέδιο κατά των προσβαλλομένων αποφάσεων. Η SC υποστήριξε, κατ' ουσίαν, ότι η συμμετοχή της J. Novotna στην εξεταστική επιτροπή του εσωτερικού διαγωνισμού είχε ως συνέπεια να καταστεί άδικη και αναξιόπιστη η διαδικασία, με αποτέλεσμα να παραβιασθούν οι διατάξεις των ΤΔΛ περί επιλογής του προσωπικού, καθώς και οι διατάξεις των ΤΔΛ περί των αρχών και της διαδικασίας αναδιοργανώσεως (στο εξής: ΤΔΛ για την αναδιοργάνωση).

30. Με απόφαση της 31ης Οκτωβρίου 2016, ο αρχηγός της αποστολής απέρριψε την ανωτέρω ένσταση, κρίνοντας ότι δεν είχαν παραβιαστεί οι αρχές επιλογής προσωπικού. Στην απόφαση αυτή, ο αρχηγός της αποστολής επισήμανε, μεταξύ άλλων, ότι ουδόλως είχε αποδειχθεί σύγκρουση συμφερόντων. Επίσης, ο αρχηγός της αποστολής σημείωσε ότι το παράρτημα 13 του OPLAN επιβάλλει στον προϊστάμενο του εκτελεστικού τμήματος και στον προϊστάμενο της εισαγγελίας της Eulex Κοσσυφοπέδιο να συμμετέχουν στην εξεταστική επιτροπή, και ότι η επιτροπή αυτή έπρεπε να είναι η ίδια για όλους τους υποψήφιους.

31. Σε απάντηση της αποφάσεως αυτής, η SC υπέβαλε, την 1η Νοεμβρίου 2016, αίτηση διαιτησίας στον αρχηγό της αποστολής, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 20 της συμβάσεως εργασίας της. Με έγγραφο της 14ης Νοεμβρίου 2016, ο αρχηγός της αποστολής απέρριψε το ανωτέρω αίτημα.

III. Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη

32. Με δικόγραφο που κατέθεσε στις 25 Απριλίου 2017, η SC άσκησε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου προσφυγή-αγωγή, με την οποία ζήτησε από το Γενικό Δικαστήριο:

- να διαπιστώσει ότι η Eulex Κοσσυφοπέδιο αφενός, παρέβη τις συμβατικές υποχρεώσεις της κατά την εκτέλεση της συμβάσεως και κατά την εφαρμογή των OPLAN, CONOPS και ΤΔΛ για την αναδιοργάνωση και την επιλογή προσωπικού και, αφετέρου, παραβίασε τις συμβατικές αρχές της δίκαιης κρίσεως και της καλής πίστεως·
- να διαπιστώσει ότι η EULEX Κοσσυφοπέδιο παρέβη τις εξωσυμβατικές υποχρεώσεις της έναντι της SC, καθόσον προσέβαλε το δικαίωμα της τελευταίας σε δίκαιες και πρόσφορες συνθήκες εργασίας κατά το άρθρο 31 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) και το δικαίωμά της χρηστής διοικήσεως, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της αμεροληψίας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 41 του Χάρτη·
- να διαπιστώσει ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις είναι παράνομες·
- να υποχρεώσει την EULEX Κοσσυφοπέδιο να αποκαταστήσει την υλική ζημία και την ηθική βλάβη που υπέστη η SC· και
- να καταδικάσει την Eulex Κοσσυφοπέδιο στα δικαστικά έξοδα, πλέον τόκων ύψους 8 %.

33. Η προσφυγή-αγωγή της SC υποδιαιρείτο σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος αφορούσε αίτημα βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ και περιελάμβανε πέντε λόγους²⁴. Το δεύτερο μέρος αφορούσε αίτημα χρηματικής ικανοποίησης βάσει του άρθρου 340 ΣΛΕΕ, με το οποίο εξητείτο η αποκατάσταση ζημίας που προέκυψε λόγω της εκ μέρους της Eulex Κοσσυφοπέδιο παραβάσεως των συμβατικών και εξωσυμβατικών υποχρεώσεών της.

34. Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στις 24 Αυγούστου 2017, η Eulex Κοσσυφοπέδιο προέβαλε ένσταση απαραδέκτου υποστηρίζοντας, κατ' ουσίαν, ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν είχε δικαιοδοσία όσον αφορά την προσφυγή-αγωγή, στο μέτρο που αυτή αφορούσε, εν μέρει, συμβάσεις που προέβλεπαν δικαιοδοσία των δικαστηρίων των Βρυξελλών. Στις 20 Οκτωβρίου 2017, η SC υπέβαλε παρατηρήσεις επί της ενστάσεως αυτής.

35. Με την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή-αγωγή της SC στο σύνολό της. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 126 του Κανονισμού Διαδικασίας του, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι, χωρίς να παρίσταται ανάγκη να εξεταστεί η ένσταση απαραδέκτου που προέβαλε η Eulex Κοσσυφοπέδιο, η προσφυγή-αγωγή ήταν, εν μέρει, προδήλως απαράδεκτη και, εν μέρει, προδήλως νόμω αβάσιμη (σκέψεις 22, 23 και 77 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως).

²⁴ Με τον πρώτο λόγο προβαλλόταν παράβαση των σημείων 4 και 6 των ΤΔΛ για την αναδιοργάνωση, καθώς και των σημείων 5 και 7 των ΤΔΛ για την επιλογή του προσωπικού. Με τον δεύτερο λόγο προβαλλόταν παράβαση των σημείων 7.2, στοιχείο f, και 7.3, στοιχείο c, των ΤΔΛ για την επιλογή προσωπικού, παράβαση του άρθρου 3.2 του COC, παραβίαση των συμβατικών αρχών της δίκαιης κρίσεως και της καλής πίστεως, και προσβολή του δικαιώματος χρηστής διοικήσεως. Με τον τρίτο λόγο προβαλλόταν παραβίαση της αρχής της αμεροληψίας και προσβολή του δικαιώματος χρηστής διοικήσεως. Με τον τέταρτο λόγο προβαλλόταν προσβολή του δικαιώματος σε δίκαιες και πρόσφορες συνθήκες εργασίας, παράβαση του υπηρεσιακού υπομνήματος της 26ης Ιανουαρίου 2011 σχετικά με «Πρόταση εισαγωγής αξιολογήσεως των δεξιοτήτων οδηγώσεως», παράβαση των όρων των προσκλήσεων του 2014 προς υποβολή υποψηφιοτήτων, και προσβολή του δικαιώματος χρηστής διοικήσεως. Με τον πέμπτο λόγο προβαλλόταν προσβολή του δικαιώματος σε δίκαιες και πρόσφορες συνθήκες εργασίας.

36. Στην αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι τα αιτήματα της προσφυγής-αγωγής ήταν τέσσερα (σκέψεις 24 έως 30 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως). Απέρριψε πρώτα ως προδήλως απαράδεκτο το τρίτο αίτημα που αφορούσε την έλλειψη νομιμότητας των προσβαλλομένων αποφάσεων (σκέψεις 31 έως 52 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως), κρίνοντας, κατ' ουσίαν, ότι οι αποφάσεις αυτές δεν μπορούσαν να προσβληθούν βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ, και ότι ακόμη και αν το αίτημα αυτό αναχαρακτηριζόταν ως προσφυγή ακυρώσεως ασκηθείσα βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, αυτή είχε ασκηθεί εκπροθέσμως.

37. Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε το πρώτο και το δεύτερο αίτημα που αφορούσαν τη συμβατική και εξωσυμβατική ευθύνη (σκέψεις 53 έως 69 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως), καθώς και το τέταρτο αίτημα περί αποκαταστάσεως της ζημίας (σκέψεις 70 έως 76 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως) ως, εν μέρει, προδήλως απαράδεκτα και, εν μέρει, προδήλως νόμω αβάσιμα. Επίσης, καταδίκασε την SC στα δικαστικά έξοδα.

38. Το σκεπτικό της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως θα παρατεθεί, εφόσον είναι αναγκαίο, κατά την εξέταση των λόγων αναιρέσεως.

IV. Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

39. Με αίτηση αναιρέσεως που άσκησε στις 23 Νοεμβρίου 2018, η SC ζητεί από το Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, να κάνει δεκτή την προσφυγή-αγωγή εκτός από τον πέμπτο λόγο²⁵, και, επικουρικός, να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί της ουσίας. Η SC ζητεί, επίσης, από το Δικαστήριο να καταδικάσει την EULEX Κοσσυφοπέδιο στα δικαστικά έξοδα.

40. Με το υπόμνημα αντικρούσεως που κατέθεσε στις 7 Μαΐου 2019, η Eulex Κοσσυφοπέδιο ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως ή, επικουρικός, σε περίπτωση αναιρέσεως της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί της ουσίας. Ζητεί επίσης από το Δικαστήριο να καταδικάσει την SC στα δικαστικά έξοδα.

41. Με απόφαση της 22ας Μαΐου 2019, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου απέρριψε το αίτημα της SC περί καταθέσεως υπομνήματος απαντήσεως.

42. Η SC και η Eulex Κοσσυφοπέδιο παρέστησαν στην επ' ακροατηρίου συζήτηση που διεξήχθη ενώπιον του Δικαστηρίου στις 6 Νοεμβρίου 2019.

V. Ανάλυση

43. Η SC προβάλλει πέντε λόγους αναιρέσεως. Ο πρώτος λόγος στηρίζεται στον αναχαρακτηρισμό του τρίτου αιτήματος βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ ως προσφυγής ακυρώσεως βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ. Ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως στηρίζεται στην άρνηση του Γενικού Δικαστηρίου να αναγνωρίσει ότι έχει δικαιοδοσία βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ. Ο τρίτος λόγος αναιρέσεως στηρίζεται στην παράλειψη εξετάσεως ορισμένων επιχειρημάτων που σχετίζονται κατά κύριο λόγο με την παράβαση των ΤΔΛ. Ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως στηρίζεται σε εσφαλμένη εκτίμηση των αιτημάτων αποκαταστάσεως της ζημίας που προκλήθηκε από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις ως απαράδεκτων, με την αιτιολογία ότι η προσφυγή ακυρώσεως κατά των αποφάσεων αυτών ήταν απαράδεκτη. Ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως στηρίζεται σε εσφαλμένη εκτίμηση των αιτημάτων αποζημιώσεως για βλάβη που προκλήθηκε συνεπεία των επανειλημμένων προσκλήσεων για υποβολή της SC σε εξέταση οδηγήσεως.

25 Βλ. υποσημείωση 24 των παρουσών προτάσεων.

44. Θα επικεντρωθώ, στη συνέχεια, στην εξέταση του πρώτου και του δεύτερου λόγου αναιρέσεως (με αντίστροφη σειρά), οι οποίοι, κατά τη γνώμη μου, πρέπει να γίνουν δεκτοί. Η τύχη του τρίτου και του τέταρτου λόγου αναιρέσεως θα εξαρτηθεί, με τη σειρά της, κατά κύριο λόγο από την απόφαση του Δικαστηρίου επί του πρώτου και του δεύτερου λόγου αναιρέσεως. Ειδικότερα, όσον αφορά τον τρίτο λόγο αναιρέσεως, η SC προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν εξέτασε τα επιχειρήματά της ιδίως περί παραβάσεως των ΤΔΛ· δεδομένου ότι τα επιχειρήματα αυτά προβλήθηκαν προς στήριξη αιτήματος που κρίθηκε απαράδεκτο από το Γενικό Δικαστήριο, ο συγκεκριμένος λόγος δεν μπορεί να ευδοκιμήσει αν το Δικαστήριο απορρίψει τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως. Όσον αφορά τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως, η SC προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι συνήγαγε ότι ορισμένα αιτήματα ήταν απαράδεκτα λόγω της στενής τους σχέσεως με το ακυρωτικό αίτημα που κρίθηκε απαράδεκτο, ενώ το Γενικό Δικαστήριο προέβη εσφαλμένως σε αναχαρακτηρισμό της ασκηθείσας βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ προσφυγής ως απαράδεκτης προσφυγής ασκηθείσας βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ· επομένως, ο λόγος αυτός μπορεί να ευδοκιμήσει μόνον αν το Δικαστήριο κάνει δεκτό τον πρώτο και τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως. Συνεπώς, είμαι της γνώμης ότι παρέλκει η χωριστή εξέταση του τρίτου και του τέταρτου λόγου αναιρέσεως στο πλαίσιο των παρούσων προτάσεων. Ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως στερείται, κατά την άποψή μου, νομικού ερείσματος. Υπό τις συνθήκες αυτές, φρονώ ότι η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη πρέπει να αναιρεθεί εν μέρει και να αναπεμφθεί η υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

45. Προτού προβώ στην εκτίμηση των λόγων αναιρέσεως (τμήματα Β, Γ και Δ), πρέπει να διαπιστωθεί η δικαιοδοσία του Δικαστηρίου όσον αφορά την υπό κρίση διαφορά (τμήμα Α).

Α. Δικαιοδοσία του Δικαστηρίου

46. Η δικαιοδοσία του Δικαστηρίου όσον αφορά την υπό κρίση διαφορά δεν αμφισβητείται από τους διαδίκους²⁶. Εντούτοις, κατά πάγια νομολογία, ζήτημα σχετικό με τη δικαιοδοσία των δικαστηρίων της Ένωσης πρέπει να εξετάζεται αυτεπαγγέλτως από το Δικαστήριο ακόμη και αν κανένας από τους διαδίκους δεν υπέβαλε σχετικό αίτημα²⁷.

47. Δεδομένου ότι η EULEX Κοσσυφοπέδιο είναι αποστολή της ΚΠΑΑ που ενεργεί στον τομέα της ΚΕΠΠΑ, είναι αναγκαίο να εξεταστεί, πρώτον, αν η δικαιοδοσία του Δικαστηρίου κατά το άρθρο 272 ΣΛΕΕ ενδέχεται να θιγεί από κανόνες που περιορίζουν τη δικαιοδοσία των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ δυνάμει του άρθρου 24, παράγραφος 1, ΣΕΕ και του άρθρου 275, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Στη συνέχεια, θα εξετάσω το εύρος της δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ σε σχέση με τις συμβάσεις εργασίας που συνήφθησαν μεταξύ της SC και της Eulex Κοσσυφοπέδιο, καθώς και την ικανότητα της EULEX Κοσσυφοπέδιο να είναι διάδικος στην παρούσα διαδικασία.

48. Επισημαίνεται, προκαταρκτικώς, ότι δεν φαίνεται να υπάρχει μέχρι στιγμής νομολογία του Δικαστηρίου που να πραγματεύεται ειδικώς την δικαιοδοσία των δικαστηρίων της Ένωσης όσον αφορά ένδικα βοηθήματα που στηρίζονται στο άρθρο 272 ΣΛΕΕ σε σχέση με τους περιορισμούς της δικαιοδοσίας τους στον τομέα της ΚΕΠΠΑ.

26 Βλ. υποσημειώσεις 35 και 38 των παρούσων προτάσεων. Στο σημείο 33 του υπομνήματός της αντικρούσεως, η EULEX Κοσσυφοπέδιο επαναλαμβάνει την άποψη που διατύπωσε με την ένσταση απαραδέκτου, ήτοι, μεταξύ άλλων, ότι η SC δεν απέδειξε ότι είχε εξαντλήσει όλα τα εσωτερικά ένδικα μέσα που είχε στη διάθεσή της εντός της EULEX Κοσσυφοπέδιο. Δεδομένου ότι δεν υποβλήθηκε στο Δικαστήριο κανένα στοιχείο από το οποίο να προκύπτει ότι η SC δεν δύναται να υποβάλει την υπό κρίση διαφορά ενώπιον του Δικαστηρίου, δεν θα εξετάσω περαιτέρω το επιχείρημα αυτό.

27 Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2015, *Elitaliana κατά Eulex Κοσσυφοπέδιο* (C-439/13 P, EU:C:2015:753, σκέψη 37).

49. Όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 24, παράγραφος 1, ΣΕΕ και του άρθρου 275, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης δεν έχουν καταρχήν δικαιοδοσία όσον αφορά τις σχετικές με την ΚΕΠΠΑ διατάξεις και τις πράξεις που εκδίδονται βάσει των διατάξεων αυτών²⁸. Ωστόσο, δεδομένου ότι τα άρθρα αυτά εισάγουν παρέκκλιση από τον κανόνα γενικής δικαιοδοσίας που προβλέπεται στο άρθρο 19 ΣΕΕ, πρέπει να ερμηνεύονται στενά²⁹.

50. Υπάρχει επίσης πλούσια νομολογία επί ζητημάτων δικαιοδοσίας σχετικά με την ΚΕΠΠΑ, από την οποία προκύπτει ότι το γεγονός ότι η ΚΕΠΠΑ εμπλέκεται σε περιστάσεις συγκεκριμένης υποθέσεως δεν συνεπάγεται αυτομάτως ότι έχουν εφαρμογή οι περιορισμοί της δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 24, παράγραφος 1, ΣΕΕ και του άρθρου 275 ΣΛΕΕ³⁰. Στο μέτρο που η νομολογία αυτή αφορά, εν μέρει, τις αποστολές της ΚΠΑΑ, κρίνω χρήσιμο να παραθέσω τις σκέψεις ορισμένων αποφάσεων οι οποίες είναι ουσιώδεις για την υπό κρίση υπόθεση.

51. Για παράδειγμα, στην απόφαση *Elitaliana* κατά *Eulex Κοσσυφοπέδιο*³¹, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε τη δικαιοδοσία των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης όσον αφορά προσφυγή ακυρώσεως και αγωγή αποζημιώσεως που άσκησε η προσφεύγουσα-ενάγουσα λόγω της αναθέσεως από την *Eulex Κοσσυφοπέδιο* δημόσιας συμβάσεως με αντικείμενο υπηρεσίες μεταφοράς με ελικόπτερο σε άλλον διαγωνιζόμενο. Το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι τα επίμαχα μέτρα, των οποίων ζητήθηκε η ακύρωση λόγω παραβάσεως των κανόνων του δικαίου της Ένωσης στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, αφορούσαν την ανάθεση δημόσιας συμβάσεως συνεπαγόμενης δαπάνης που επιβαρύνουν τον προϋπολογισμό της Ένωσης και ότι, κατά συνέπεια, η επίμαχη σύμβαση ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του δημοσιονομικού κανονισμού της Ένωσης³². Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 24, παράγραφος 1, ΣΕΕ και το άρθρο 275 ΣΛΕΕ δεν απέκλειαν τη δικαιοδοσία του όσον αφορά την ερμηνεία και την εφαρμογή των διατάξεων του δημοσιονομικού κανονισμού της Ένωσης στον τομέα της συνάψεως δημοσίων συμβάσεων.

52. Επιπλέον, στην απόφαση *H* κατά *Συμβουλίου κ.λπ.*³³, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε τη δικαιοδοσία των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης όσον αφορά προσφυγή ακυρώσεως και αγωγή αποζημιώσεως που άσκησε αποσπασμένη υπάλληλος μη στρατιωτικής αποστολής της ΚΠΑΑ, συγκεκριμένα της Αστυνομικής Αποστολής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, οι οποίες αφορούσαν αποφάσεις του αρχηγού της αποστολής για μετακίνηση της υπαλλήλου σε θέση εργασίας σε περιφερειακό γραφείο. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις εντάσσονταν μεν στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ και συνδέονταν με επιχειρησιακή δράση στον τομέα της ΚΕΠΠΑ, πλην όμως συνιστούσαν ταυτοχρόνως πράξεις διαχειρίσεως του προσωπικού, όπως όλες οι παρόμοιες αποφάσεις που λαμβάνουν τα θεσμικά όργανα της Ένωσης κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους. Υπό τις συνθήκες αυτές, οι περιορισμοί της δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ δεν απέκλειαν τον έλεγχο των πράξεων διαχειρίσεως του προσωπικού που αφορούσαν υπαλλήλους αποσπασμένους από τα κράτη μέλη, δεδομένου ότι ο δικαστής της Ένωσης είναι αρμόδιος, κατά το άρθρο 270 ΣΛΕΕ, για τον έλεγχο των πράξεων αυτών σε περίπτωση που αφορούν προσωπικό

28 Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 28ης Μαρτίου 2017, *Rosneft* C-72/15, EU:C:2017:236, σκέψη 60). Όπως έκρινε το Δικαστήριο στις σκέψεις 60 έως 81 της αποφάσεως αυτής, οι Συνθήκες προβλέπουν ορισμένες εξαιρέσεις οι οποίες δεν είναι κρίσιμες όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση.

29 Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 19ης Ιουλίου 2016, *H* κατά *Συμβουλίου κ.λπ.* (C-455/14 P, EU:C:2016:569, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), και της 28ης Μαρτίου 2017, *Rosneft* (C-72/15, EU:C:2017:236, σκέψεις 74 και 75).

30 Για μια λεπτομερή ανάλυση, βλ., για παράδειγμα, Butler, G., *Constitutional Law of the EU's Common Foreign and Security Policy: Competence and Institutions in External Relations*, Hart, 2019, σ. 145-222· Koutrakos, P., «Judicial review in the EU's Common Foreign and Security Policy» (2018) 67 *International and Comparative Law Quarterly* 1.

31 Απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2015 (C-439/13 P, EU:C:2015:753, σκέψεις 41 έως 50).

32 Κανονισμός 1605/2002 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2002, για τη θέσπιση του δημοσιονομικού κανονισμού που εφαρμόζεται στο γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ 2002, L 248, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1081/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Νοεμβρίου 2010 (ΕΕ 2010, L 311, σ. 9), που ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών.

33 Απόφαση της 19ης Ιουλίου 2016 (C-455/14 P, EU:C:2016:569, σκέψεις 39 έως 61). Κατόπιν δεύτερης αναρέσεως ενώπιον του Δικαστηρίου (C-413/18 P), η οποία έγινε δεκτή, η υπόθεση εκκρεμεί επί του παρόντος ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου (T-271/10 RENV II).

αποσπασμένο από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης. Διαφορετικά, όταν η ίδια πράξη διαχειρίσεως του προσωπικού σχετικά με «επιτόπιες» επιχειρήσεις αφορά συγχρόνως προσωπικό αποσπασμένο από τα κράτη μέλη και προσωπικό αποσπασμένο από την Ένωση, η απόφαση για το πρώτο θα είναι ενδεχομένως ασυμβίβαστη με την απόφαση για το δεύτερο.

53. Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνω ότι οι προαναφερθείσες υποθέσεις αφορούσαν προσφυγές ακυρώσεως και αγωγές αποζημιώσεως ασκηθείσες δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ και του άρθρου 340, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, χωρίς να εγείρουν ζήτημα ενδεχόμενης εφαρμογής του άρθρου 272 ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι δεν υφίστατο καμία συμβατική σχέση μεταξύ των διαδικών στις εν λόγω διαδικασίες. Εξάλλου, οι περιστάσεις της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Η κατά Συμβουλίου κ.λπ. αφορούσαν αποσπασμένη, και όχι συμβασιούχο, υπάλληλο μη στρατιωτικής αποστολής της ΚΠΑΑ, και η απόφαση του Δικαστηρίου αποκλοπούσε, εν μέρει, στο να αποφευχθεί η έκδοση αντιφατικών αποφάσεων επί των διαφορών που αφορούν προσωπικό αποσπασμένο από τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της Ένωσης. Από την απόφαση αυτή δύναται, επίσης, να συναχθεί ότι το άρθρο 24, παράγραφος 1, ΣΕΕ και το άρθρο 275 ΣΛΕΕ δεν αποκλείουν τη δικαιοδοσία των δικαστηρίων της Ένωσης όσον αφορά προσφυγές σχετικά με τη συνολική διαχείριση από τις στρατιωτικές αποστολές της ΚΠΑΑ των υπαλλήλων τους, ακόμη και όταν η διαχείριση αυτή αφορά «επιτόπιες» επιχειρήσεις³⁴. Επ' αυτού θα επανέλθω κατωτέρω (βλ. σημείο 138 των παρουσών προτάσεων).

54. Επομένως, η ανωτέρω νομολογία συνηγορεί υπέρ της απόψεως ότι οι περιορισμοί της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων της Ένωσης στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ δυνάμει του άρθρου 24, παράγραφος 1, ΣΕΕ και του άρθρου 275 ΣΛΕΕ δεν αποκλείουν το ενδεχόμενο το Δικαστήριο να έχει δικαιοδοσία δυνάμει ρήτρας διαιτησίας υπό την έννοια του άρθρου 272 ΣΛΕΕ στις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως³⁵.

55. Ασφαλώς, η σύναψη από την EULEX Κοσσυφοπέδιο συμβάσεων εργασίας, όπως αυτές της υπό κρίση υποθέσεως, προβλέπεται από την κοινή δράση 2008/124 με την οποία ιδρύεται η εν λόγω αποστολή, η νομική βάση της οποίας εμπίπτει στην ΚΕΠΠΑ (βλ. σημείο 14 των παρουσών προτάσεων). Ωστόσο, από το άρθρο 272 ΣΛΕΕ, βάσει του οποίου τα δικαστήρια της Ένωσης είναι αρμόδια «να λαμβάνουν αποφάσεις δυνάμει ρήτρας διαιτησίας που περιέχεται σε σύμβαση δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, η οποία συνάπτεται από την Ένωση ή για λογαριασμό της», προκύπτει ότι η διάταξη αυτή δεν εμπίπτει αποκλειστικώς στην ΚΕΠΠΑ αλλά εφαρμόζεται, γενικώς, σε διάφορα είδη συμβάσεων, συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων εργασίας που αφορούν προσωπικό³⁶. Επιπλέον, η δικαιοδοσία των δικαστηρίων της Ένωσης δυνάμει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ στηρίζεται σε σύμβαση που έχει συναφθεί μεταξύ των μερών, κατ' αντιδιαστολή προς πράξη εκδιδόμενη βάσει των διατάξεων της Συνθήκης στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ.

56. Επιπλέον, μολονότι οι συμβάσεις εργασίας στην υπό κρίση υπόθεση μπορούν να ενταχθούν στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ, αυτές συνιστούν, κατ' ουσίαν, χαρακτηριστικές πράξεις διαχειρίσεως του προσωπικού στο πλαίσιο της οργανώσεως των ανθρωπίνων πόρων από την EULEX Κοσσυφοπέδιο. Η διαπίστωση ότι η δικαιοδοσία των δικαστηρίων της Ένωσης δυνάμει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ αποκλείεται απλώς και μόνο για τον λόγο ότι η σύμβαση εργασίας εντάσσεται στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ φαίνεται να είναι αντίθετη στη ρητή βούληση των μερών να προβλέψουν δικαιοδοσία των δικαστηρίων της Ένωσης δυνάμει της ρήτρας διαιτησίας που περιλαμβάνεται στη σύμβαση, ενέχει δε τον κίνδυνο να καταστήσει το άρθρο 272 ΣΛΕΕ γράμμα κενό.

³⁴ Βλ., συναφώς, απόφαση της 12ης Απριλίου 2018, ΡΥ κατά EUCAP Sahel Niger (T-763/16, EU:T:2018:181, σκέψη 53), η οποία αφορούσε αγωγή δυνάμει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ ασκηθείσα από συμβασιούχο υπάλληλο μη στρατιωτικής αποστολής της ΚΠΑΑ. Βλ., περαιτέρω, σημείο 98 των παρουσών προτάσεων.

³⁵ Ερωτηθείσα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η EULEX Κοσσυφοπέδιο επισήμανε ότι, όπως προκύπτει από την απόφαση της 19ης Ιουλίου 2016, Η κατά Συμβουλίου κ.λπ. (C-455/14 P, EU:C:2016:569), τα δικαστήρια της Ένωσης είναι αρμόδια να αποφαινούνται επί ζητημάτων διαχειρίσεως προσωπικού, όπως αυτά που ανέκυψαν στην υπό κρίση υπόθεση.

³⁶ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 1989, Mulfingher κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-249/87, EU:C:1989:614, σκέψη 10 και εκεί μνημονεύομενη νομολογία).

57. Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η δικαιοδοσία του Δικαστηρίου δυνάμει ρήτρας διαιτησίας κατ' εφαρμογήν του άρθρου 272 ΣΛΕΕ υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως δεν αποκλείεται από τους περιορισμούς που τίθενται, κατ' εξαίρεση, στη δικαιοδοσία του στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ δυνάμει του άρθρου 24, παράγραφος 1, ΣΕΕ και του άρθρου 275 ΣΛΕΕ.

58. Επιπλέον, δεν χωρεί αμφιβολία ότι η EULEX Κοσσυφοπέδιο δύναται να είναι διάδικος στην παρούσα διαδικασία ή ότι η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ δύναται να επεκταθεί στο σύνολο των συμβάσεων εργασίας στην υπό κρίση υπόθεση.

59. Το άρθρο 15α της κοινής δράσης 2008/124, που προστέθηκε με την απόφαση 2014/349, η οποία εφαρμόζεται από τις 12 Ιουνίου 2014 (βλ. σημείο 15 των παρουσών προτάσεων), παρέχει στην EULEX Κοσσυφοπέδιο την ικανότητα να συνάπτει συμβάσεις και να είναι διάδικος και, ως εκ τούτου, της αναγνωρίζει ικανότητα δικαίου. Από το άρθρο 9, παράγραφος 3, της κοινής δράσης 2008/124, καθώς και από το άρθρο 10, παράγραφος 3, αυτής, το οποίο εφαρμόζεται επίσης από τις 12 Ιουνίου 2014 (βλ. σημεία 13 και 14 των παρουσών προτάσεων), προκύπτει επίσης ότι η EULEX Κοσσυφοπέδιο δύναται να προσλαμβάνει προσωπικό με σύμβαση εργασίας και ότι οι όροι απασχόλησης καθώς και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του προσωπικού αυτού καθορίζονται στις συμβάσεις που συνάπτει η ίδια με τον οικείο υπάλληλο. Επομένως, σύμφωνα με τις τροποποιήσεις που επέφερε η απόφαση 2014/349, η EULEX Κοσσυφοπέδιο έχει ικανότητα δικαίου και μπορεί να είναι αντίδικος κατ' αναίρεση στην παρούσα δίκη³⁷.

60. Επιπλέον, όπως επισημαίνεται στα κατατεθέντα υπομνήματα των διαδίκων³⁸, από την απόφαση στην υπόθεση Jenkinson κατά Συμβουλίου κ.λπ. (στο εξής: AP;OFASH Jenkinson)³⁹ προκύπτει ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφαινεται επί διαφορών που ανακύπτουν από τη συμβατική σχέση μεταξύ της SC και της Eulex Κοσσυφοπέδιο, έστω και αν η σχέση αυτή συνδέεται ενδεχομένως εν μέρει με γεγονότα που έλαβαν χώρα κατά τις περιόδους που καλύπτονται από την πρώτη και τη δεύτερη σύμβαση εργασίας, οι οποίες προβλέπουν δικαιοδοσία των δικαστηρίων των Βρυξελλών (βλ. σημείο 18 των παρουσών προτάσεων).

61. Η απόφαση Jenkinson⁴⁰ αφορούσε αγωγή που στηριζόταν κυρίως στο άρθρο 272 ΣΛΕΕ, η οποία ασκήθηκε από πρώην συμβασιούχο υπάλληλο που ανήκε στο διεθνές προσωπικό ορισμένων διεθνών αποστολών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταξύ των οποίων και της EULEX Κοσσυφοπέδιο. Ειδικότερα, ο αναιρεσιών ζητήσε αποζημίωση για καταχρηστική χρήση διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου και για καταχρηστική απόλυση λόγω της περί μη ανανεώσεως της συμβάσεως εργασίας του. Μόνο η τελευταία σύμβαση εργασίας που συνήφθη μεταξύ του αναιρεσιώντος και της EULEX Κοσσυφοπέδιο περιείχε ρήτρα διαιτησίας βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ, ενώ όλες οι προγενέστερες συμβάσεις εργασίας προέβλεπαν δικαιοδοσία των δικαστηρίων των Βρυξελλών.

62. Στην απόφασή του⁴¹, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης είναι καταρχήν αρμόδια να εκδικάζουν αγωγές οι οποίες πηγάζουν από σύμβαση που περιλαμβάνει ρήτρα διαιτησίας ή οι οποίες έχουν άμεση σχέση με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση αυτή. Εντούτοις, εφόσον υφίσταται σχέση εργασίας που ενσωματώνει σειρά διαδοχικών συμβάσεων, το γεγονός ότι οι προγενέστερες συμβάσεις δεν περιελάμβαναν ρήτρα διαιτησίας δεν εμποδίζει το Δικαστήριο να λάβει υπόψη το σύνολο των συμβάσεων κατά την εκτίμηση της σχέσεως μεταξύ των μερών. Επομένως, η δικαιοδοσία του Δικαστηρίου βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ δύναται να επεκταθεί

37 Για τον χρόνο πριν από την εφαρμογή της αποφάσεως αυτής, βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2015, Elitaliana κατά Eulex Κοσσυφοπέδιο (C-439/13 P, EU:C:2015:753, ιδίως σκέψεις 58 και 59).

38 Ειδικότερα, στα σημεία 9 έως 11 του υπομνημάτος της αντικρούσεως, η Eulex Κοσσυφοπέδιο επισημαίνει ότι, με βάση την απόφαση της 5ης Ιουλίου 2018, Jenkinson κατά Συμβουλίου κ.λπ. (C-43/17 P, EU:C:2018:531), δεν επικαλείται τα επιχειρήματα που προέβαλε στην ένσταση απαραδέκτου σχετικά με τις ρήτρες της συμβάσεως εργασίας που προβλέπουν δικαιοδοσία των δικαστηρίων των Βρυξελλών.

39 Απόφαση της 5ης Ιουλίου 2018 (C-43/17 P, EU:C:2018:531).

40 Απόφαση της 5ης Ιουλίου 2018 (C-43/17 P, EU:C:2018:531, ιδίως σκέψεις 1 έως 3). Η υπόθεση εκκρεμεί επί του παρόντος ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου (T-602/15 RENV).

41 Απόφαση της 5ης Ιουλίου 2018, Jenkinson (C-43/17 P, EU:C:2018:531, ιδίως σκέψεις 40 έως 48).

στις προγενέστερες συμβάσεις που προβλέπουν δικαιοδοσία των εθνικών δικαστηρίων, εφόσον η αγωγή περιλαμβάνει αξιώσεις οι οποίες απορρέουν από σύμβαση περιλαμβάνουσα ρήτρα διαιτησίας ή οι οποίες αφορούν άμεσα τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση αυτή, όπως συνέβαινε στην εν λόγω υπόθεση.

63. Στην υπό κρίση υπόθεση, με βάση την απόφαση Jenkinson, η δικαιοδοσία του Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ δύναται να επεκταθεί στο σύνολο των συμβάσεων εργασίας μεταξύ της SC και της Eulex Κοσσυφοπέδιο, δεδομένου ότι οι αξιώσεις της SC αφενός συνδέονται με την ύπαρξη ενιαίας και διαρκούς εργασιακής σχέσεως που περιλαμβάνει πέντε, συνολικά διαδοχικές συμβάσεις, και αφετέρου βασίζονται στις συμβάσεις που περιλαμβάνουν τη ρήτρα διαιτησίας. Θα επανέλθω στο ζήτημα αυτό αργότερα στην ανάλυσή μου (βλ. σημεία 105 έως 107 και 138 των παρουσιών προτάσεων).

64. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, φρονώ ότι το Δικαστήριο έχει δικαιοδοσία όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση.

B. Επί του δεύτερου λόγου αναιρέσεως (σχετικά με τη διάκριση μεταξύ των άρθρων 263 και 272 ΣΛΕΕ)

1. Συνοπτική έκθεση των επιχειρημάτων των διαδίκων

65. Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, ο οποίος αντλείται από παράβαση του άρθρου 272 ΣΛΕΕ, από προσβολή του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής που κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη και από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισεως, η SC υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, στις σκέψεις 31, 37, 40, 42, 43, 45, 46 και 64 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, καθόσον δεν αναγνώρισε τη δικαιοδοσία του βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ ως προς το τρίτο αίτημα, το οποίο αφορούσε την έλλειψη νομιμότητας των προσβαλλομένων αποφάσεων, και δεν εξέτασε το βάσιμο του αιτήματος αυτού. Ο ανωτέρω λόγος αναιρέσεως υποδιαίρεται σε τρία σκέλη.

66. Με το πρώτο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, η SC υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον άφησε αναπάντητο το ερώτημα περί του αν ήταν αρμόδιο να εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά που έλαβαν χώρα κατά την περίοδο που καλύπτεται από τη ρήτρα στην πρώτη και τη δεύτερη σύμβαση εργασίας, η οποία προβλέπει δικαιοδοσία των δικαστηρίων των Βρυξελλών, λαμβανομένου υπόψη ότι από την απόφαση στην υπόθεση Jenkinson προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο έχει δικαιοδοσία δυνάμει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ.

67. Με το δεύτερο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, η SC υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον έκρινε ότι το αίτημά της να αναγνωριστεί ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις ήταν παράνομες συνιστούσε προσφυγή ακυρώσεως, καίτοι τα αναγνωριστικά αιτήματα στον τομέα των συμβατικών παραβάσεων συνιστούν πρόσφορα μέσα ένδικης προστασίας κατά το άρθρο 272 ΣΛΕΕ⁴².

68. Με το τρίτο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, η SC υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον διαπίστωσε ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις αποτελούσαν διοικητικές πράξεις δυνάμενες να διαχωριστούν από τη σύμβαση. Η απόφαση σχετικά με τον εσωτερικό διαγωνισμό του 2016 ελήφθη με βάση τις ΤΔΛ, οι οποίες συνιστούν αναπόσπαστο τμήμα της συμβάσεως εργασίας, σύμφωνα με το άρθρο 1.2 αυτής, και αποτελούν το εφαρμοστέο στην εν λόγω σύμβαση δίκαιο⁴³. Το Γενικό Δικαστήριο εσφαλμένως έκρινε ότι η SC δεν επικαλέστηκε λόγους αντλούμενους από συμβατικές διατάξεις, δεδομένου ότι η SC προέβαλε διάφορους λόγους

⁴² Η SC επικαλείται, ιδίως, τις προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Planet κατά Επιτροπής (C-564/13 Ρ, EU:C:2014:2352).

⁴³ Η SC παραπέμπει, συναφώς, στην απόφαση της 12ης Απριλίου 2018, ΡΥ κατά EUCAP Sahel Niger (T-763/16, EU:T:2018:181).

περί παραβάσεως των κανόνων που διέπουν τη συμβατική σχέση, περιλαμβανομένων των ΤΔΛ. Επιπλέον, απλώς και μόνον το γεγονός ότι δεν υπάρχει στη σύμβαση ρήτρα προβλέπουσα την ανανέωσή της δεν επηρεάζει το ότι η απόφαση περί μη ανανέωσης της συμβάσεως εργασίας είναι συμβατικής φύσεως. Η SC υπογράμμισε, επίσης, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι οι ΤΔΛ είναι συμβατικής φύσεως όσον αφορά τη σχέση εργασίας της ίδιας με την Eulex Κοσσυφοπέδιο και ότι η ρήτρα διαιτησίας θα καθίστατο άνευ αντικειμένου αν περιοριζόταν μόνο στην ίδια τη σύμβαση.

69. Η SC προσθέτει ότι η προσέγγιση του Γενικού Δικαστηρίου δεν συνάδει με τη λοιπή νομολογία⁴⁴ και έχει ως αποτέλεσμα να αποτρέπονται οι συμβασιούχοι υπάλληλοι των αποστολών της ΚΠΑΑ από το να άγουν την πλειονότητα των διαφορών εκ συμβάσεως εργασίας προς κρίση ενώπιον των δικαστηρίων της Ένωσης. Καθόσον αποκλείει τη μόνη προφανή οδό που έχουν στη διάθεσή τους αυτοί οι υπάλληλοι για να προσβάλουν τις εις βάρος τους ληφθείσες αποφάσεις δυνάμει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ, η προσέγγιση του Γενικού Δικαστηρίου προσβάλλει το δικαίωμα της SC σε αποτελεσματική προσφυγή, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη, και παραβιάζει την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, στο μέτρο που το δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής ακυρώσεως έχει αναγνωριστεί στο αποσπασμένο προσωπικό των αποστολών της ΚΠΑΑ⁴⁵.

70. Η Eulex Κοσσυφοπέδιο υποστηρίζει ότι η προσέγγιση του Γενικού Δικαστηρίου είναι σύμφωνη με την πάγια νομολογία κατά την οποία το άρθρο 272 ΣΛΕΕ πρέπει να ερμηνεύεται στενά⁴⁶. Η απόφαση σχετικά με τον εσωτερικό διαγωνισμό του 2016 ήταν το αποτέλεσμα αποφάσεως αναδιαρθρώσεως που ελήφθη στο πλαίσιο του Συμβουλίου και διατυπώθηκε στο OPLAN, και, συνεπώς, δύναται να διαχωριστεί από τη σύμβαση. Ορθώς, επίσης, το Γενικό Δικαστήριο στήριξε τις διαπιστώσεις του σχετικά με την απόφαση περί μη ανανέωσης της συμβάσεως εργασίας στην απουσία σχετικής ρήτρας στη σύμβαση εργασίας. Η Eulex Κοσσυφοπέδιο δεν αμφισβητεί ότι τα OPLAN, CONOPS, COC και ΤΔΛ αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της συμβάσεως εργασίας, αντικρούει όμως τον ισχυρισμό της SC ότι τα έγγραφα αυτά είναι συμβατικής φύσεως, δεδομένου ότι, όπως υπογράμμισε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, αποτελούν γενικά επιχειρησιακά έγγραφα τα οποία δεν αποτελούν αντικείμενο διαπραγματεύσεως μεταξύ των συμβαλλομένων.

71. Η Eulex Κοσσυφοπέδιο υποστηρίζει, περαιτέρω, ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν προσέβαλε το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και ίσης μεταχειρίσεως της SC, δεδομένου ότι η τελευταία είχε το δικαίωμα να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ. Επιπλέον, οι υποθέσεις που επικαλείται η SC χαρακτηρίζονται από διαφορετικές περιστάσεις και εκκρεμούν ακόμη ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων.

2. Εκτίμηση του δεύτερου λόγου αναιρέσεως

72. Επισημαίνεται εκ προοιμίου ότι, μολονότι το τρίτο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως χρήζει ενδελεχούς εξέτασης, το πρώτο και το δεύτερο σκέλος του συγκεκριμένου λόγου αναιρέσεως μπορούν να απορριφθούν άμεσα.

73. Με το πρώτο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, η SC προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν διευκρίνισε, υπό το πρίσμα της αποφάσεως Jenkinson, αν μπορούσε να λάβει υπόψη πραγματικά περιστατικά που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια της περιόδου κατά την οποία οι συμβάσεις εργασίας δεν περιελάμβαναν ρήτρες διαιτησίας προβλέπουσες δικαιοδοσία των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης. Κατά τη γνώμη μου, δεν ήταν αναγκαίο το Γενικό Δικαστήριο να αποφανθεί επί του

⁴⁴ Η SC επικαλείται, ιδίως, την απόφαση της 5ης Ιουλίου 2018, Jenkinson (C-43/17 Ρ, EU:C:2018:531), και τη διάταξη της 30ής Σεπτεμβρίου 2014, Bitiqi κ.λπ. κατά Επιτροπής κ.λπ. (T-410/13, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2014:871).

⁴⁵ Η SC παραπέμπει, συναφώς, στην απόφαση της 19ης Ιουλίου 2016, Η κατά Συμβουλίου κ.λπ. (C-455/14 Ρ, EU:C:2016:569).

⁴⁶ Η Eulex Κοσσυφοπέδιο επικαλείται, μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 18ης Δεκεμβρίου 1986, Επιτροπή κατά Zoubek (426/85, EU:C:1986:501), και της 18ης Απριλίου 2013, Επιτροπή κατά Systran και Systran Luxembourg (C-103/11 Ρ, EU:C:2013:245).

ζητήματος αυτού προκειμένου να εκτιμήσει αν οι προσβαλλόμενες αποφάσεις συνιστούσαν πράξεις δυνάμενες να διαχωριστούν από τη σύμβαση, δεδομένου ότι δεν προβλήθηκε ότι η σχέση τους με τη σύμβαση απορρέει από αυτή την περίοδο. Επομένως, προτείνω να απορριφθεί το πρώτο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως ως αβάσιμο.

74. Με το δεύτερο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως, η SC φαίνεται να προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι απέκλεισε το ενδεχόμενο να έχει αναγνωριστικό χαρακτήρα προσφυγή η οποία στηρίζεται στο άρθρο 272 ΣΛΕΕ. Εντούτοις, το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε θέση επί του ζητήματος αυτού, στηρίχτηκε δε στη φύση των προσβαλλομένων αποφάσεων και όχι στη φύση των αιτημάτων που διατυπώθηκαν κατά των αποφάσεων αυτών. Επομένως, προτείνω να απορριφθεί το δεύτερο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως ως αβάσιμο.

75. Με το τρίτο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως, η SC βάλλει κατά της εκτιμήσεως του Γενικού Δικαστηρίου ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις αποτελούν πράξεις δυνάμενες να διαχωριστούν από τη σύμβαση οι οποίες δεν μπορούν να προσβληθούν δυνάμει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ.

76. Θέλω να τονίσω ότι αυτό το σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως εγείρει περίπλοκα ζητήματα, τα οποία δεν έχουν ακόμη αντιμετωπιστεί στη νομολογία του Δικαστηρίου, σχετικά με τη διάκριση μεταξύ των πράξεων που μπορούν να προσβληθούν με ένδικα βοηθήματα που στηρίζονται στα άρθρα 263 και 272 ΣΛΕΕ, στο πλαίσιο διαφοράς εργασίας στην οποία εμπλέκεται πρώην συμβασιούχος υπάλληλος μη στρατιωτικής αποστολής της ΚΠΑΑ. Η περιπλοκότητα της υπό κρίση υποθέσεως απορρέει ιδίως από το γεγονός ότι οι επίμαχες πράξεις εντάσσονταν σε διοικητικό πλαίσιο και δεν στηρίζονταν σε καμία ειδική διάταξη της συμβάσεως εργασίας που είχε συναφθεί μεταξύ των μερών.

77. Φρονώ ότι το τρίτο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως είναι βάσιμο και ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί επί της βάσεως αυτής. Οι λόγοι για τους οποίους καταλήγω στο συμπέρασμα αυτό είναι οι ακόλουθοι.

78. Πρώτον, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 272 ΣΛΕΕ αποτελεί ειδική διάταξη που επιτρέπει στα δικαστήρια της Ένωσης να εκδικάζουν διαφορές που υπάγονται σε αυτά δυνάμει ρήτρας διαιτησίας την οποία έχουν συνομολογήσει οι συμβαλλόμενοι στο πλαίσιο συμβάσεων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου⁴⁷. Δεδομένου ότι τέτοιες διαφορές εμπίπτουν στη γενική δικαιοδοσία των εθνικών δικαστηρίων δυνάμει του άρθρου 274 ΣΛΕΕ, πλην των περιπτώσεων όπου υπάρχει ρήτρα διαιτησίας, η βασιζόμενη στο άρθρο 272 ΣΛΕΕ δικαιοδοσία των δικαστηρίων της Ένωσης συνιστά παρέκκλιση από το κοινό δίκαιο και, συνεπώς, ερμηνεύεται στενά⁴⁸. Επιπλέον, η δικαιοδοσία αυτή κρίνεται λαμβανομένου αποκλειστικώς υπόψη του άρθρου 272 ΣΛΕΕ και των όρων της ρήτρας διαιτησίας, χωρίς να μπορούν να αντιταχθούν στα δικαστήρια της Ένωσης διατάξεις του εθνικού δικαίου που φέρονται ως αποκλείουσες τη δικαιοδοσία τους⁴⁹. Προκύπτει ότι τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης μπορούν να εκδικάζουν μόνον αγωγές οι οποίες πηγάζουν από σύμβαση συναφθείσα από την Ένωση και περιλαμβάνουσα ρήτρα διαιτησίας ή οι οποίες έχουν άμεση σχέση με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση αυτή⁵⁰.

47 Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 2019, *Rose Vision* κατά Επιτροπής (C-346/18 Ρ, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2019:939, σκέψη 99).

48 Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 18ης Απριλίου 2013, *Systran* και *Systran Luxembourg* (C-103/11 Ρ, EU:C:2013:245, σκέψη 58).

49 Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2015, *Planet* κατά Επιτροπής (C-564/13 Ρ, EU:C:2015:124, σκέψη 21).

50 Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 5ης Ιουλίου 2018, *Jenkinson* (C-43/17 Ρ, EU:C:2018:531, σκέψη 40).

79. Αντιθέτως, το άρθρο 263 ΣΛΕΕ παρέχει στα δικαστήρια της Ένωσης τη δυνατότητα να ελέγχουν τη νομιμότητα των δεσμευτικών πράξεων των οργάνων ή των οργανισμών της Ένωσης μέσω της προσφυγής ακυρώσεως η οποία εμπίπτει στην αποκλειστική δικαιοδοσία τους⁵¹. Κατά τη νομολογία, η προσφυγή ακυρώσεως μπορεί να ασκείται κατά όλων των πράξεων των οργάνων ή των οργανισμών της Ένωσης, ανεξάρτητα από τη φύση ή τη μορφή τους, οι οποίες αποσκοπούν στην παραγωγή δεσμευτικών εννόμων αποτελεσμάτων, ικανών να θίξουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος, μεταβάλλοντας ουσιωδώς τη νομική του κατάσταση⁵².

80. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο έχει θέσει κριτήρια που καθιστούν δυνατό να διακριθούν τα είδη των πράξεων που μπορούν να προσβληθούν βάσει των άρθρων 263 και 272 ΣΛΕΕ. Ειδικότερα, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, αρχής γενομένης κατά βάση με την απόφαση στην υπόθεση Λητώ Μαιευτικό Γυναικολογικό και Χειρουργικό Κέντρο κατά Επιτροπής (στο εξής: απόφαση Λητώ)⁵³, σε περίπτωση συμβάσεως συναφθείσας μεταξύ του προσφεύγοντος και ενός εκ των θεσμικών οργάνων, η προσφυγή ακυρώσεως μπορεί να ασκηθεί βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ «μόνο στην περίπτωση που η προσβαλλόμενη πράξη αποσκοπεί στην παραγωγή δεσμευτικών εννόμων αποτελεσμάτων εκτός των ορίων της συμβατικής σχέσης που συνδέει τους συμβαλλόμενους, αποτελεσμάτων που συναρτώνται προς την άσκηση προνομίων δημόσιας εξουσίας, οι οποίες απονέμονται στο συμβαλλόμενο θεσμικό όργανο ως διοικητική αρχή».

81. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, αν ο δικαστής της Ένωσης κήρυσσε εαυτόν αρμόδιο να αποφαινεται επί προσφυγών ακυρώσεως πράξεων που εντάσσονται σε ένα αμιγώς συμβατικό πλαίσιο, θα υπήρχε ο κίνδυνος όχι μόνο να καθίσταται γράμμα κενό το άρθρο 272 ΣΛΕΕ, αλλά και να επεκτείνεται, στις περιπτώσεις στις οποίες η σύμβαση δεν θα περιελάμβανε ρήτρα διαιτησίας, η δικαιοδοσία του δικαστή της Ένωσης πέρα από τα όρια που έχει χαράξει το άρθρο 274 ΣΛΕΕ, το οποίο προβλέπει γενική δικαιοδοσία των εθνικών δικαστηρίων όσον αφορά τέτοιου είδους διαφορές⁵⁴.

82. Επί της βάσεως αυτής, το Δικαστήριο έκρινε ότι προσφυγή κατά χρεωστικού σημειώματος δεν μπορεί να στηριχθεί στο άρθρο 263 ΣΛΕΕ. Το σημείωμα αυτό εντάσσεται στο πλαίσιο της σύμβασης, καθόσον σκοπός του είναι η είσπραξη απαιτήσεως που βασίζεται στις διατάξεις της εν λόγω συμβάσεως. Το σημείωμα αυτό δεν μπορεί επίσης να εξομοιωθεί με εκτελεστό τίτλο βάσει του άρθρου 299 ΣΛΕΕ ο οποίος μπορεί να χορηγηθεί από θεσμικό όργανο σε περίπτωση μη συμμορφώσεως του οφειλέτη μέχρι την ταχθείσα καταληκτική ημερομηνία. Επομένως, το σημείωμα αυτό δεν παράγει έννομα αποτελέσματα απορρέοντα από την άσκηση προνομίων δημόσιας εξουσίας, αλλά πρέπει να θεωρηθεί ως άρρηκτα συνδεδεμένο με τη συμβατική σχέση που υφίσταται μεταξύ των συμβαλλομένων⁵⁵.

83. Εξάλλου, το Δικαστήριο κατέληξε σε παρόμοια συμπεράσματα σε περιπτώσεις τριγωνικών συμβατικών σχέσεων στις οποίες ο προσφεύγων δεν συνήψε σύμβαση απευθείας με θεσμικό όργανο, αλλά με αντισυμβαλλόμενο στο πλαίσιο συμβάσεως συναφθείσας μεταξύ του συμβαλλομένου αυτού και της Ένωσης. Στις περιπτώσεις αυτές, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι πράξεις του θεσμικού οργάνου οι οποίες αφορούσαν την ανεπαρκή επίδοση, τη μείωση του μισθού και την παύση της εργασίας του

51 Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 3ης Δεκεμβρίου 2019, *Iccrea Banca* (C-414/18, EU:C:2019:1036, σκέψη 37).

52 Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2016, *Μαλλής και Μαλλή κατά Επιτροπής και ΕΚΤ* (C-105/15 P έως C-109/15 P, EU:C:2016:702, σκέψη 51).

53 Απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2015 (C-506/13 P, EU:C:2015:562, σκέψη 20). Βλ. επίσης, για παράδειγμα, διάταξη της 29ης Σεπτεμβρίου 2016, *Investigación y Desarrollo en Soluciones y Servicios IT κατά Επιτροπής* (C-102/14 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2016:737, σκέψη 55), και απόφαση της 28ης Φεβρουαρίου 2019, *Alfamicro κατά Επιτροπής* (C-14/18 P, EU:C:2019:159, σκέψη 50). Για μια γενική εξέταση του θέματος, βλ., για παράδειγμα, *Neframi, E., « Le contentieux des clauses compromissaires », στο Contentieux en droit de l'Union européenne*, Larcier, 2014, σ. 561-581.

54 Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2015, *Λητώ* (C-506/13 P, EU:C:2015:562, σκέψη 19).

55 Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 9ης Σεπτεμβρίου 2015, *Λητώ* (C-506/13 P, EU:C:2015:562, σκέψεις 22 έως 25), και της 28ης Φεβρουαρίου 2019, *Alfamicro κατά Επιτροπής* (C-14/18 P, EU:C:2019:159, σκέψεις 52 έως 57).

προσφεύγοντος δεν αποτελούν πράξεις δεκτικές προσφυγής κατά το άρθρο 263 ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι όλα τα αποτελέσματα των πράξεων αυτών παρήχθησαν και εξαντλήθηκαν στο πλαίσιο της συμβατικής σχέσεως μεταξύ του θεσμικού οργάνου και του αντισυμβαλλομένου του, σε σχέση με το οποίο ο προσφεύγων είναι τρίτο πρόσωπο⁵⁶.

84. Επισημαίνεται επίσης ότι η νομολογία σχετικά με τη διάκριση μεταξύ του άρθρου 272 ΣΛΕΕ και του άρθρου 263 ΣΛΕΕ συνδέεται με τη νομολογία η οποία αφορά τη διάκριση μεταξύ του άρθρου 272 ΣΛΕΕ και του άρθρου 268 ΣΛΕΕ⁵⁷, η οποία προβλέπει αποκλειστική δικαιοδοσία των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης όσον αφορά αγωγές σχετικές με την εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης⁵⁸. Ειδικότερα, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, για τον προσδιορισμό του συμβατικού ή μη συμβατικού χαρακτήρα της διαφοράς ώστε να αποφανθεί εάν έχει δικαιοδοσία, ο δικαστής της Ένωσης οφείλει να εξακριβώσει, λαμβάνοντας υπόψη διάφορα στοιχεία της δικογραφίας και ιδίως τον κανόνα δικαίου που φέρεται να παραβιάστηκε, τη φύση της προβαλλομένης ζημίας, την προσαπτόμενη συμπεριφορά, καθώς και τις τυχόν έννομες σχέσεις των διαδίκων, αν υφίσταται μεταξύ αυτών «ένα πραγματικό συμβατικό πλαίσιο το οποίο να συνδέεται με το αντικείμενο της διαφοράς και να πρέπει οπωσδήποτε να εξεταστεί σε βάθος προκειμένου να καταστεί δυνατή η επίλυσή της». Το Δικαστήριο έχει επίσης υπογραμμίσει ότι ο δικαστής της Ένωσης δεν μπορεί να περιορίσει τη θεμελίωση της συλλογιστικής του στους κανόνες που προβάλλουν οι διάδικοι, διότι κατ' αυτόν τον τρόπο η φύση της διαφοράς και το αρμόδιο δικαστήριο θα μεταβάλλονταν αναλόγως των διατάξεων που επικαλούνταν τα μέρη.

85. Το τρίτο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα της ανωτέρω νομολογίας.

86. Εν προκειμένω, θέλω να επισημάνω ότι, στις σκέψεις 35, 36 και 42 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε στις προϋποθέσεις που απορρέουν από τη νομολογία του Δικαστηρίου, ιδίως δε από την απόφαση Λητώ, προκειμένου να κρίνει αν οι προσβαλλόμενες αποφάσεις ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής της συμβατικής σχέσεως μεταξύ των διαδίκων.

87. Εντούτοις, εκτιμώ ότι οι διαπιστώσεις στις οποίες προέβη το Γενικό Δικαστήριο στις σκέψεις 37 έως 45 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, κατά τις οποίες οι αποφάσεις αυτές πρέπει να θεωρηθούν ως μέτρα δυνάμενα να διαχωριστούν από τη σχέση αυτή, πάσχουν πλάνη περί το δίκαιο.

88. Πρέπει να υπομνησθεί ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις αφορούν την αποτυχία της SC στον εσωτερικό διαγωνισμό του 2016 και τη μη ανανέωση της συμβάσεως εργασίας της. Ως εκ τούτου, οι προσβαλλόμενες αποφάσεις είναι πράξεις της EULEX Κοσσυφοπέδιο οι οποίες αφορούν τη σχέση εργασίας της SC με την Eulex Κοσσυφοπέδιο. Με την προσφυγή-αγωγή που άσκησε η SC ενώπιον του δικαστή της Ένωσης ζητείται ο έλεγχος της νομιμότητας της αποφάσεως της αρχηγού της αποστολής, με την οποία επικυρώθηκαν οι προσβαλλόμενες αποφάσεις που ελήφθησαν σύμφωνα με τις διατάξεις του OPLAN και των ΤΔΛ (βλ. σημείο 30 των παρουσών προτάσεων).

89. Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του Δικαστηρίου και ιδίως των κριτηρίων που διατυπώθηκαν με την απόφαση Λητώ, υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις εντάσσονται στο συμβατικό πλαίσιο μεταξύ της SC και της Eulex Κοσσυφοπέδιο. Όπως θα εκθέσω στη συνέχεια, οι εν λόγω αποφάσεις στηρίζονται στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση εργασίας μεταξύ της SC και της Eulex Κοσσυφοπέδιο και αφορούν κυρίως την εκτέλεση της συμβάσεως αυτής. Επομένως, οι προσβαλλόμενες αποφάσεις δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα

⁵⁶ Βλ. διατάξεις της 31ης Μαρτίου 2011, Mauerhofer κατά Επιτροπής (C-433/10 Ρ, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2011:204, ιδίως σκέψεις 37, 38 και 61), και της 21ης Απριλίου 2016, Borde και Carbonium κατά Επιτροπής (C-279/15 Ρ, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2016:297, ιδίως σκέψεις 30, 31 και 42).

⁵⁷ Βλ., για παράδειγμα, αποφάσεις της 18ης Απριλίου 2013, Επιτροπή κατά Systran και Systran Luxembourg (C-103/11 Ρ, EU:C:2013:245, ιδίως σκέψεις 64 έως 66), και της 10ης Ιουλίου 2019, VG κατά Επιτροπής (C-19/18 Ρ, EU:C:2019:578, ιδίως σκέψεις 29, 30 και 42).

⁵⁸ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 10ης Ιουλίου 2014, Νικολάου κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου (C-220/13 Ρ, EU:C:2014:2057, σκέψη 52).

απορρέοντα από την εκ μέρους της EULEX Κοσσυφοπέδιο άσκηση προνομίων δημόσιας εξουσίας, αλλά πρέπει, αντιθέτως, να θεωρηθούν ως άρρηκτα συνδεδεμένες με τη συμβατική σχέση μεταξύ της SC και της EULEX Κοσσυφοπέδιο. Αντίθετα προς όσα υποστηρίζει η EULEX Κοσσυφοπέδιο, καίτοι το άρθρο 272 ΣΛΕΕ ερμηνεύεται στενά, όπως επισημαίνεται στο σημείο 78 των παρουσών προτάσεων, το εν λόγω άρθρο καλύπτει εντούτοις προδήλως τις διαφορές που απορρέουν από τη σύμβαση ή συνδέονται άμεσα με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτή, όπως συμβαίνει εν προκειμένω.

α) Η απόφαση σχετικά με τον εσωτερικό διαγωνισμό του 2016

90. Στις σκέψεις 38 έως 42 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η απόφαση σχετικά με τον εσωτερικό διαγωνισμό του 2016 δεν στηριζόταν στους όρους της συμβάσεως εργασίας μεταξύ της SC και της Eulex Κοσσυφοπέδιο, αλλά ελήφθη από την εξεταστική επιτροπή του εσωτερικού διαγωνισμού του 2016 στο πλαίσιο της προγραμματισθείσας μείωσης του προσωπικού βάσει του OPLAN και του σχεδίου αναπτύξεως και ήταν προϊόν διοικητικής απόφασης περί διοργανώσεως του εν λόγω διαγωνισμού. Επομένως, η απόφαση σχετικά με τον εσωτερικό διαγωνισμό του 2016 μπορούσε να διαχωριστεί από τη σύμβαση.

91. Στη σκέψη 43 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι οι λόγοι που προέβαλε η SC προς στήριξη του τρίτου αιτήματος δεν στηρίζονταν στους όρους της συμβάσεως εργασίας μεταξύ της ίδιας και της Eulex Κοσσυφοπέδιο, αλλά αφορούσαν φερόμενες πλημμέλειες που βάρυναν τις συγκεκριμένες διοικητικές πράξεις.

92. Συμφωνώ με την SC ότι η προσέγγιση αυτή είναι εσφαλμένη.

93. Πρώτον, το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε σε μεγάλο βαθμό στο διοικητικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η απόφαση σχετικά με τον εσωτερικό διαγωνισμό του 2016, ήτοι στο γεγονός ότι η απόφαση αυτή ήταν αποτέλεσμα των αποφάσεων του Συμβουλίου και του διοικητή των μη στρατιωτικών επιχειρήσεων περί μείωσης του προσωπικού, στοιχείο από το οποίο συνήγαγε ότι η απόφαση αυτή ελήφθη στο εν λόγω πλαίσιο και όχι στο πλαίσιο της υφιστάμενης μεταξύ των διαδίκων συμβατικής σχέσεως. Εντούτοις, το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να εξετάσει την ακριβή σχέση μεταξύ της απόφασης αυτής και της συμβατικής σχέσεως μεταξύ των διαδίκων. Μια τέτοια εκτίμηση θα είχε ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο των μη στρατιωτικών αποστολών της ΚΠΑΑ, δεδομένου ότι οι πράξεις που αφορούν τη σχέση εργασίας με τους συμβασιούχους υπαλλήλους ενδέχεται συχνά να αποτελούν συνέπεια των αποφάσεων που λαμβάνονται από το Συμβούλιο ή από άλλες αρχές όσον αφορά την οργάνωση και τη στρατηγική διεύθυνση των αποστολών αυτών.

94. Εν προκειμένω, μολονότι οι επίμαχες διοικητικές αποφάσεις αφορούσαν τη μείωση του προσωπικού της Eulex Κοσσυφοπέδιο, ουδόλως προκύπτει ότι αφορούσαν την ειδική μεταχείριση του προσωπικού στο πλαίσιο της διαδικασίας διαγωνισμού ή το καθεστώς απασχολήσεως του εν λόγω προσωπικού που απέρρευε από αυτόν τον διαγωνισμό. Επομένως, το συμπέρασμα του Γενικού Δικαστηρίου ότι η απόφαση που αφορούσε τον εσωτερικό διαγωνισμό του 2016 ήταν διοικητικής φύσεως απλώς και μόνον επειδή απέρρευε από διοικητική απόφαση σχετικά με την οργάνωση της EULEX Κοσσυφοπέδιο εφαρμόζει εσφαλμένα τη νομολογία του Δικαστηρίου, δεδομένου ότι ενδέχεται να οδηγήσει στην ακύρωση πράξεων που εμπίπτουν στη συμβατική σχέση μεταξύ των συμβαλλομένων και, ως εκ τούτου, να καταστήσει το άρθρο 272 ΣΛΕΕ γράμμα κενό.

95. Επιπροσθέτως, είναι σαφές ότι ο εσωτερικός διαγωνισμός του 2016 διεπόταν κατά κύριο λόγο από τις διατάξεις του OPLAN και των ΤΔΛ. Ωστόσο, το Γενικό Δικαστήριο δεν εξέτασε αν τα OPLAN, CONOPS, COC και ΤΔΛ, την παράβαση των οποίων από την Eulex Κοσσυφοπέδιο επικαλείται η SC, αποτελούν συμβατικά έγγραφα και, ως εκ τούτου, μέρος της συμβατικής σχέσεως μεταξύ της SC και της Eulex Κοσσυφοπέδιο.

96. Αντίθετα προς όσα υποστηρίζει η EULEX Κοσσυφοπέδιο, και όπως επισημαίνει η SC, το γεγονός ότι τα έγγραφα αυτά έχουν γενικό επιχειρησιακό χαρακτήρα και δεν αποτελούν αντικείμενο διαπραγματεύσεως μεταξύ των συμβαλλομένων μερών δεν είναι κρίσιμο. Τα έγγραφα αυτά μπορούν να θεωρηθούν ως συμβατικής φύσεως στο πλαίσιο της σχέσεως μεταξύ της SC και της EULEX Κοσσυφοπέδιο, δεδομένου ότι μνημονεύονται στη σύμβαση εργασίας ως αναπόσπαστο τμήμα της και αποτελούν τη βάση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μερών στο πλαίσιο της εκτελέσεως της εν λόγω συμβάσεως (βλ. σημεία 19 και 20 των προτάσεων)⁵⁹.

97. Συναφώς, θα ήθελα να επισημάνω ότι, στην εφαρμοστέα έκδοση των ΤΔΛ για την αναδιοργάνωση, η οποία επισυνάπτεται στα γραπτά υπομνήματα της EULEX Κοσσυφοπέδιο⁶⁰, το άρθρο 5, με τίτλο «Επανεξέταση», προβλέπει τα εξής: «*Με την επιφύλαξη των ενδίκων βοηθημάτων που προβλέπονται στις συμβάσεις εργασίας, οποιοδήποτε υπάλληλος θίγεται από την αναδιοργάνωση μπορεί να ζητήσει την επανεξέταση της διαδικασίας από τον αρχηγό της αποστολής σε περίπτωση που υπάρχουν βάσιμες ανησυχίες από πλευράς του θιγόμενου υπαλλήλου σχετικά με τον δίκαιο και ορθό χαρακτήρα της διαδικασίας*». Τούτο συνεπάγεται την προσφυγή του υπαλλήλου σε ένδικα βοηθήματα εντός του συμβατικού πλαισίου, ήτοι προσφυγή στηριζόμενη στο άρθρο 272 ΣΛΕΕ βάσει της ρήτηρας διαιτησίας που περιλαμβάνεται στη σύμβαση εργασίας, προκειμένου να αμφισβητήσει τον δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας εσωτερικού διαγωνισμού που έχει επίπτωση στον συγκεκριμένο υπάλληλο, όπως στην υπό κρίση υπόθεση.

98. Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί ότι, όπως επισήμανε η SC, η διαπίστωση ότι τα έγγραφα αυτά δεν είναι συμβατικής φύσεως φαίνεται να αντιβαίνει στη νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου που δεν μνημονεύεται στην αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, κατά την οποία τέτοια έγγραφα θεωρούνται ότι αποτελούν τη βάση των συμβατικών υποχρεώσεων μεταξύ των συμβαλλομένων. Ειδικότερα, η απόφαση ΡΥ κατά EUCAP Sahel Niger⁶¹ αφορούσε αγωγή βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ ασκηθείσα από πρώην συμβασιούχο υπάλληλο μη στρατιωτικής αποστολής της ΚΠΑΑ, η οποία στηριζόταν σε παραβίαση της συμβάσεως εργασίας του βάσει του κώδικα δεοντολογίας της αποστολής. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η αγωγή έπρεπε να εξεταστεί βάσει των διατάξεων του κώδικα δεοντολογίας οι οποίοι αποτελούσαν αναπόσπαστο μέρος της συμβάσεως εργασίας και συνιστούσαν το εφαρμοστέο δίκαιο για την εξέταση των σχετικών αιτημάτων.

99. Για παρεμφερείς λόγους είναι προβληματική η διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου ότι οι λόγοι της SC αφορούσαν πλημμέλειες που βάρυναν τις συγκεκριμένες διοικητικές πράξεις και δεν στηρίζονταν στους όρους της συμβάσεως, προκειμένου να στηρίξει το συμπέρασμά του ότι η απόφαση σχετικά με τον εσωτερικό διαγωνισμό του 2016 ήταν διοικητικής φύσεως. Το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη τους ισχυρισμούς της SC περί παραβάσεως των κανόνων που διέπουν τη συμβατική σχέση η οποία συνδέει τους διαδίκους, μεταξύ των οποίων το OPLAN και οι ΤΔΛ. Επομένως, παραλείποντας να εξετάσει αν τα έγγραφα αυτά ήταν συμβατικής φύσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε εσφαλμένως ότι η SC δεν προέβαλε λόγους αντλούμενους από τους όρους της συμβάσεως εργασίας.

100. Πρέπει, επίσης, να επισημάνω ότι το συμπέρασμα αυτό φαίνεται να αντιβαίνει στη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τη διάκριση μεταξύ των άρθρων 268 και 272 ΣΛΕΕ (βλ. σημείο 84 των παρούσων προτάσεων), κατά την οποία ο δικαστής της Ένωσης οφείλει να εξακριβώνει την ύπαρξη ενός «πραγματικού συμβατικού πλαισίου» μεταξύ των διαδίκων και δεν μπορεί να στηρίζεται

59 Για παράδειγμα, στην τελευταία σύμβαση εργασίας, τα OPLAN, COC και ΤΔΛ μνημονεύονται σε ορισμένες διατάξεις, μεταξύ άλλων, στα άρθρα 17.1 και 17.2, τα οποία προβλέπουν ότι η μη τήρηση της «συμβάσεως ή/και των ΤΔΛ» μπορεί να επισύρει κατά του υπαλλήλου «πειθαρχικές κυρώσεις όπως προβλέπεται στις ΤΔΛ» και ότι τα πειθαρχικά μέτρα λαμβάνουν μία από τις μορφές που αναφέρονται στον COC.

60 Γραφείο Ανθρωπίνων Πόρων της Eulex Κοσσυφοπέδιο, τυποποιημένη διαδικασία λειτουργίας (ΤΔΛ) περί των αρχών και της διαδικασίας αναδιοργανώσεως, 26 Μαΐου 2016, σ. 5 (η υπογράμμιση δική μου).

61 Απόφαση της 12ης Απριλίου 2018 (Τ-763/16, EU:T:2018:181, ιδίως σκέψεις 5, 6 και 66). Το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε τελικά στο συμπέρασμα ότι παραβιάστηκαν οι σχετικές διατάξεις του κώδικα δεοντολογίας και επιδίκασε αποζημίωση στον ενάγοντα.

αποκλειστικά στους λόγους τους οποίους επικαλούνται οι διάδικοι προς θεμελίωση της συμβατικής φύσεως της διαφοράς, όσον αφορά το παραδεκτό της αγωγής⁶². Πράγματι, αυτό ακριβώς έκανε το Γενικό Δικαστήριο καθόσον εξέτασε τη συμβατική φύση της διαφοράς για τους σκοπούς του άρθρου 272 ΣΛΕΕ στηριζόμενο στους λόγους που προέβαλε η SC.

101. Τέλος, από κανένα άλλο στοιχείο της δικογραφίας δεν προκύπτει ότι η EULEX Κοσσυφοπέδιο, εκδίδοντας την απόφαση σχετικά με τον εσωτερικό διαγωνισμό του 2016, δεν ενήργησε ως εργοδότη/αντισυμβαλλομένη, αλλά ως δημόσια αρχή, καθ' υπέρβαση του συμβατικού πλαισίου μεταξύ των διαδίκων. Οι περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως διαφέρουν ιδίως από κατάσταση στην οποία η εργασιακή σχέση βαίνει πέραν του συμβατικού πλαισίου και ενέχει στοιχεία υπηρεσιακής καταστάσεως τα οποία απορρέουν από το γεγονός ότι το θεσμικό όργανο ή ο οργανισμός της Ένωσης έχουν επιφορτισθεί με «αποστολή γενικού συμφέροντος»⁶³.

β) Η απόφαση περί μη ανανεώσεως της συμβάσεως εργασίας

102. Στη σκέψη 45 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, μολονότι η τελευταία σύμβαση εργασίας προέβλεπε, στο άρθρο 16.1, ότι η διάρκειά της κάλυπτε την περίοδο από 15 Ιουνίου έως 14 Νοεμβρίου 2016, η σύμβαση αυτή δεν περιελάμβανε ρήτρα περί ανανεώσεως της. Επομένως, η απόφαση περί μη ανανεώσεως της συμβάσεως εργασίας δεν απέρρευε από διατάξεις της συμβάσεως μεταξύ της SC και της Eulex Κοσσυφοπέδιο, αλλά βασιζόταν σε διοικητική απόφαση της υπηρεσίας ανθρωπίνων πόρων της Eulex Κοσσυφοπέδιο η οποία εκδόθηκε κατόπιν της αποφάσεως σχετικά με τον εσωτερικό διαγωνισμό του 2016 και της αποτυχίας της SC στον εν λόγω διαγωνισμό.

103. Συνεπώς, το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε στο γεγονός ότι η σύμβαση δεν περιελάμβανε ρήτρα περί ανανεώσεως της προκειμένου να διαπιστώσει ότι η εν λόγω απόφαση δεν ενέπιπτε στη συμβατική σχέση μεταξύ της SC και της Eulex Κοσσυφοπέδιο. Ωστόσο, όπως επισήμανε η SC, το γεγονός ότι η σύμβαση εργασίας μεταξύ της SC και της Eulex Κοσσυφοπέδιο δεν περιελάμβανε ρήτρα περί ανανεώσεως της, δεν αποτελεί στοιχείο κρίσιμο για να εκτιμηθεί αν η απόφαση αυτή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της συμβατικής σχέσεως μεταξύ των διαδίκων σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου και, ιδίως, την απόφαση Λητώ.

104. Τουναντίον, προκύπτει ότι η απόφαση περί μη ανανεώσεως της συμβάσεως εργασίας εμπίπτει σαφώς στη συμβατική σχέση μεταξύ της SC και της Eulex Κοσσυφοπέδιο. Η άποψη αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι η τελευταία σύμβαση εργασίας προβλέπει περαιτέρω, στο άρθρο 16.2, την καταγγελία της συμβάσεως εργασίας από τον εργαζόμενο ή τον εργοδότη. Λαμβάνοντας την απόφαση περί μη ανανεώσεως της συμβάσεως της SC, η EULEX Κοσσυφοπέδιο ενήργησε ως εργοδότης ο οποίος θέτει τέλος στην απασχόληση της SC στην Eulex Κοσσυφοπέδιο εντός του συμβατικού πλαισίου μεταξύ των συμβαλλομένων. Κατά συνέπεια, από κανένα στοιχείο δεν μπορεί να συναχθεί ότι, λαμβάνοντας την εν λόγω απόφαση, η Eulex Κοσσυφοπέδιο ενήργησε εκτός του πλαισίου αυτού ασκώντας προνόμια δημόσιας εξουσίας.

105. Επιπλέον, εκτιμώ ότι η απόφαση Jenkinson⁶⁴ παρέχει ενδείξεις ότι η απόφαση περί μη ανανεώσεως της συμβάσεως εργασίας εμπίπτει στη συμβατική σχέση μεταξύ της SC και της Eulex Κοσσυφοπέδιο. Όπως αναφέρθηκε στα σημεία 61 και 62 των παρούσων προτάσεων, επρόκειτο, στην υπόθεση αυτή, για αγωγή βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ ασκηθείσα από πρώην συμβασιούχο που ανήκε στο διεθνές προσωπικό της EULEX Κοσσυφοπέδιο, η οποία στηριζόταν, μεταξύ άλλων, στην καταχρηστική απόλυση λόγω της μη ανανεώσεως της συμβάσεως εργασίας του.

62 Βλ., συναφώς, απόφαση της 18ης Απριλίου 2013, Επιτροπή κατά Systran και Systran Luxembourg (C-103/11 P, EU:C:2013:245, ιδίως σκέψεις 64 έως 67 και 76).

63 Βλ. απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2004, Pflugradt κατά EKT (C-409/02 P, EU:C:2004:625, ιδίως σκέψεις 31 έως 38).

64 Βλ. απόφαση της 5ης Ιουλίου 2018, Jenkinson (C-43/17 P, EU:C:2018:531, ιδίως σκέψεις 1 έως 3, 34 και 40 έως 48).

106. Ομολογουμένως, το Δικαστήριο δεν έλαβε ευθέως θέση επί της φύσεως των επίμαχων αποφάσεων, δεδομένου ότι εξετάσε ένα διαφορετικό ζήτημα, το οποίο αφορούσε το εύρος της δικαιοδοσίας των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης δυνάμει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ στο πλαίσιο εργασιακής σχέσεως στηριζόμενης σε πλείονες συμβάσεις, εκ των οποίων μόνον η τελευταία περιείχε ρήτρα διαιτησίας. Εντούτοις, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα αιτήματα του αναιρεσειόντος, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούσαν τη μη ανανέωση της συμβάσεως εργασίας του, ενέπιπταν στη δικαιοδοσία του δυνάμει της ρήτρας διαιτησίας που περιλαμβανόταν στην τελική σύμβαση, όπως απέρρεαν από με την εν λόγω σύμβαση ή σχετιζόνταν αμέσως με τις υποχρεώσεις που απέρρεαν από τη σύμβαση αυτή. Επομένως, από την απόφαση αυτή τεκμαίρεται ότι αξίωση η οποία στηρίζεται στη μη ανανέωση της συμβάσεως εργασίας υπό τις συνθήκες αυτές αποτελεί συμβατική αξίωση.

107. Τούτο προκύπτει επίσης από τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Szpunar στην υπόθεση Jenkinson⁶⁵. Συγκεκριμένα, ο γενικός εισαγγελέας θεώρησε τη σχέση μεταξύ του αναιρεσειόντος και της Eulex Κοσσυφοπέδιο ως «εργασιακή σχέση συμβατικής φύσεως» και, δεδομένου ότι η εργασιακή αυτή σχέση έληξε λόγω της αποφάσεως περί μη ανανεώσεως της συμβάσεως εργασίας, η εν λόγω απόφαση και η τελευταία σύμβαση που περιείχε τη ρήτρα διαιτησίας συνδέονταν μεταξύ τους, για τους σκοπούς της δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ.

108. Συναφώς, επισημαίνεται ότι η προσέγγιση του Γενικού Δικαστηρίου φαίνεται να αντιβαίνει προς τη λοιπή νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου σχετικά με τις εργασιακές διαφορές που υποβλήθηκαν προς κρίση ενώπιόν του από πρώην συμβασιούχους υπαλλήλους της EULEX Κοσσυφοπέδιο, στις οποίες οι αποφάσεις περί αρνήσεως ανανεώσεως της συμβάσεως εργασίας θεωρήθηκαν ως μέτρα που επίπτον στη συμβατική σχέση μεταξύ των συμβαλλομένων μερών. Και ναι μεν οι συγκεκριμένες αποφάσεις δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο αλλά, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η Eulex Κοσσυφοπέδιο, δεν βλέπω για ποιο λόγο είναι άνευ σημασίας για την υπό κρίση υπόθεση η νομολογία αυτή, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των ομοιοτήτων που παρουσιάζει με τις επίμαχες πράξεις.

109. Ειδικότερα, στη διάταξη Bitiqi κ.λπ. κατά Επιτροπής κ.λπ.⁶⁶, το Γενικό Δικαστήριο κλήθηκε να αποφανθεί επί της νομιμότητας των αποφάσεων της EULEX Κοσσυφοπέδιο περί μη ανανεώσεως των συμβάσεων εργασίας πλειόνων συμβασιούχων υπαλλήλων. Με τις αποφάσεις αυτές, ο αρχηγός της αποστολής ενημέρωνε τους εν λόγω υπαλλήλους ότι οι συμβάσεις εργασίας τους θα έληγαν σε συγκεκριμένες ημερομηνίες και δεν θα παρατείνονταν στη συνέχεια. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η διαφορά ενέπιπτε στο συμβατικό πλαίσιο μεταξύ των διαδίκων και απέρρευε απευθείας από τη μεταξύ τους σχέση εργασίας. Επομένως, ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής των ρητρών που περιλαμβάνονταν στις συμβάσεις εργασίας και προέβλεπαν δικαιοδοσία των δικαστηρίων των Βρυξελλών για τις διαφορές που ανέκυπταν από τέτοιες συμβάσεις ή σχετιζόνταν με αυτές.

110. Επιπλέον, η διάταξη Sogor κατά Συμβουλίου κ.λπ.⁶⁷ αφορούσε προσφυγή την οποία άσκησε νομικός σύμβουλος που απασχολούνταν από την EULEX Κοσσυφοπέδιο και εν συνεχεία από τον ειδικό εντεταλμένο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Κοσσυφοπέδιο, με αίτημα, μεταξύ άλλων, την ακύρωση της διαδικασίας που οδήγησε στη μη ανανέωση της συμβάσεως εργασίας του. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η διαφορά ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής της ρήτρας που περιελάμβανε η σύμβαση εργασίας η οποία, κατά τον χρόνο εκείνο, προέβλεπε δικαιοδοσία των δικαστηρίων των Βρυξελλών για όλες τις διαφορές που απέρρεαν από ή σχετιζόνταν με τις εν λόγω συμβάσεις. Το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι η τελευταία σύμβαση εργασίας του προσφεύγοντος, την απόφαση περί μη ανανεώσεως της οποίας αμφισβητούσε ο τελευταίος στο πλαίσιο της εν λόγω διαφοράς, ήταν ορισμένου χρόνου, και ως εκ τούτου διαπίστωσε ότι τα αιτήματα του προσφεύγοντος αντλούνταν από τη σύμβαση αυτή ή, τουλάχιστον, είχαν άμεση σχέση με τις υποχρεώσεις που απέρρεαν από αυτή.

65 Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Szpunar στην υπόθεση Jenkinson (C-43/17 Ρ, EU:C:2018:231, ιδίως σημεία 39, 47 και 48).

66 Διάταξη της 30ής Σεπτεμβρίου 2014 (Τ-410/13, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2014:871, ιδίως σκέψεις 2 έως 11, 25, 27 και 28).

67 Διάταξη της 27ης Σεπτεμβρίου 2018 (Τ-302/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:621, ιδίως σκέψεις 1, 2, 12, 13 και 21).

111. Βάσει της νομολογίας αυτής, πρέπει να επισημανθεί ιδίως ότι το γεγονός ότι οι συμβάσεις εργασίας μεταξύ των συμβασιούχων υπαλλήλων και της EULEX Κοσσυφοπέδιο ήταν ορισμένου χρόνου και δεν περιείχαν ρήτρες που να προβλέπουν την ανανέωσή τους δεν θεωρήθηκαν ως στοιχείο το οποίο αποκλείει την αξιολόγηση των αποφάσεων της EULEX Κοσσυφοπέδιο περί μη ανανεώσεως των συμβάσεων εργασίας των εν λόγω υπαλλήλων ως πράξεων που εμπίπτουν στις συμβατικές σχέσεις μεταξύ των μερών.

112. Τέλος, θα ήθελα να επισημάνω ότι, υπό ευρύτερο πρίσμα, η διαπίστωση ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις εμπίπτουν στο συμβατικό πλαίσιο μεταξύ της SC και της Eulex Κοσσυφοπέδιο δύναται να θεωρηθεί ότι λαμβάνει υπόψη το συγκεκριμένο πλαίσιο των μη στρατιωτικών αποστολών της ΚΠΑΑ, ιδίως καθόσον επικυρώνει την ευελιξία των συμβατικών συμφωνιών για την πρόσληψη των συμβασιούχων υπαλλήλων τέτοιων αποστολών, μεριμνώντας συγχρόνως ώστε τα μέλη αυτά να έχουν αποτελεσματική δικαστική προστασία όσον αφορά τις απαιτήσεις που γεννώνται από τις εν λόγω συμβατικές ρυθμίσεις βάσει της ρήτρας διαιτησίας που συμφωνήθηκε από τους συμβαλλομένους στις συμβάσεις εργασίας τους⁶⁸. Η διαπίστωση αυτή ουδόλως αναιρεί τη διακριτική ευχέρεια της Ένωσης και των κρατών μελών να τροποποιούν το πλαίσιο που διέπει την πρόσληψη των συμβασιούχων υπαλλήλων των μη στρατιωτικών αποστολών της ΚΠΑΑ. Συγκεκριμένα, πρέπει να επισημανθεί ότι το κοινό σχέδιο δράσης για την εφαρμογή του Συμφώνου μη στρατιωτικής ΚΠΑΑ, το οποίο εξέδωσε η Επιτροπή και ο ΥΕ το 2019, προβλέπει την αναθεώρηση του καθεστώτος απασχολήσεως των διεθνών συμβασιούχων υπαλλήλων και διάφορες δυνατότητες βελτίωσής του⁶⁹.

113. Κατόπιν των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να κάνει δεκτό το τρίτο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως και να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη επί της βάσεως αυτής.

Γ. Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως (σχετικά με τον αναχαρακτηρισμό προσφυγής-αγωγής ασκηθείσας βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ ως προσφυγής-αγωγής ασκηθείσας βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ)

1. Συνοπτική έκθεση των επιχειρημάτων των διαδίκων

114. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, ο οποίος αντλείται από παράβαση του άρθρου 272 ΣΛΕΕ, η SC υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, στις σκέψεις 48 έως 52 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, καθόσον προέβη σε αναχαρακτηρισμό του τρίτου αιτήματος, με το οποίο η SC ζητούσε να κριθούν παράνομες οι προσβαλλόμενες αποφάσεις βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ, ως προσφυγής ακυρώσεως στηριζόμενης στο άρθρο 263 ΣΛΕΕ. Ο ανωτέρω λόγος αναιρέσεως υποδιαιρείται σε τρία σκέλη.

115. Με το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, η SC υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν ήταν αρμόδιο να προβεί σε τέτοιου είδους αναχαρακτηρισμό. Η SC θεωρεί ότι δεδομένου ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν ήταν αρμόδιο να επιληφθεί προσφυγής ακυρώσεως κατά των προσβαλλομένων αποφάσεων, δεν ήταν αρμόδιο ούτε να προβεί σε αναχαρακτηρισμό της προσφυγής.

⁶⁸ Βλ., συναφώς, μελέτη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, που μνημονεύεται στην υποσημείωση 6 των παρουσών προτάσεων, σ. 17.

⁶⁹ Επιτροπή και ΥΕ, κοινό σχέδιο δράσης για την εφαρμογή του Συμφώνου μη στρατιωτικής ΚΠΑΑ, SWD(2019) 173 τελικό, 30 Απριλίου 2019, Δέσμευση 10, σ. 7. Όπως αναφέρεται στο τμήμα 1 αυτού, το Σύμφωνο μη στρατιωτικής ΚΠΑΑ αποτελεί ουσιώδες στρατηγικό έγγραφο με σκοπό την ενίσχυση της μη στρατιωτικής διαστάσεως της ΚΠΑΑ.

116. Με το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, η SC υποστηρίζει ότι ο αναχαρακτηρισμός αντέβαινε στην εκπεφρασμένη βούληση της ίδιας. Όπως καταδεικνύει η νομολογία του σχετικά με τον αναχαρακτηρισμό των προσφυγών που ασκήθηκαν βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ ως προσφυγών βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ⁷⁰, το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορεί θεμιτώς να αναχαρακτηρίσει την προσφυγή όταν, μεταξύ άλλων, τούτο αντιβαίνει στην εκπεφρασμένη βούληση του προσφεύγοντος. Εν προκειμένω, η SC αποφάσισε ρητώς να μην ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως, για τον λόγο αφενός, ότι το Γενικό Δικαστήριο θα έκρινε, βάσει της νομολογίας του, ότι δεν είχε δικαιοδοσία και, αφετέρου, ότι η προσφυγή θα ήταν εκπρόθεσμη. Η SC επισήμανε επίσης, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι ο αναχαρακτηρισμός αυτός δεν είναι δυνατός, δεδομένου ότι οι προσφυγές που στηρίζονται στο άρθρο 272 ΣΛΕΕ έχουν ήδη αυστηρές προϋποθέσεις, καθόσον απαιτείται από τους συμβαλλόμενους να συμπεριλάβουν ρήτρα διαιτησίας στη σύμβασή τους, προέβλεπε όμως επικουρικής την άποψη ότι οι προϋποθέσεις της νομολογίας του Γενικού Δικαστηρίου μπορούν να εφαρμοστούν κατ' αναλογία.

117. Με το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, η SC προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν της παρέσχε δικαίωμα ακροάσεως σχετικά με τον αναχαρακτηρισμό, μολονότι ο αναχαρακτηρισμός αυτός συνεπαγόταν σοβαρές συνέπειες για την ίδια, μεταξύ των οποίων η απόρριψη του αιτήματός της για δικαστικό έλεγχο των προσβαλλομένων αποφάσεων και του σχετικού αιτήματός της περί αποζημιώσεως.

118. Η Eulex Κοσσυφοπέδιο υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν προέβη, κατ' ουσίαν, σε αναχαρακτηρισμό της προσφυγής στην αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, αλλά απλώς διευκρίνισε κατά πόσον η προσφυγή αυτή θα ήταν παραδεκτή αν είχε ασκηθεί βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ. Η EULEX Κοσσυφοπέδιο υπογράμμισε επίσης, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι υ υπάρχει νομολογιακό προηγούμενο όσον αφορά την προσέγγιση του Γενικού Δικαστηρίου στην υπό κρίση υπόθεση⁷¹, και ότι τέτοιου είδους αναχαρακτηρισμός είναι δυνατός, βάσει αναλογικής εφαρμογής των προϋποθέσεων που θέτει η νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου σχετικά με τον αναχαρακτηρισμό των προσφυγών που ασκούνται βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ ως προσφυγών που ασκούνται βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ.

119. Επιπλέον, η Eulex Κοσσυφοπέδιο αντικρούει τον ισχυρισμό της SC ότι δεν της αναγνωρίστηκε το δικαίωμα σε δικαστικό έλεγχο και ότι έπρεπε να της είχε παρασχεθεί το δικαίωμα ακροάσεως επί του προταθέντος αναχαρακτηρισμού. Κατά την Eulex Κοσσυφοπέδιο, ο δικαστικός έλεγχος θα μπορούσε να διενεργηθεί μόνο στην περίπτωση που η προσφυγή ήταν παραδεκτή, και, επομένως, δεν ήταν αναγκαίο το Γενικό Δικαστήριο να ακούσει την SC κατά το άρθρο 126 του Κανονισμού Διαδικασίας του.

2. Εκτίμηση του πρώτου λόγου αναιρέσεως

120. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, η SC αμφισβητεί τη νομιμότητα του αναχαρακτηρισμού του τρίτου αιτήματος στον οποίο προέβη το Γενικό Δικαστήριο. Ειδικότερα, η SC υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν τήρησε τις προϋποθέσεις που έχουν τεθεί για έναν τέτοιο αναχαρακτηρισμό, ήτοι: το Γενικό Δικαστήριο να είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί του αναχαρακτηρισθέντος ενδίκου βοηθήματος (πρώτο σκέλος)· η εκπεφρασμένη βούληση του ασκούντος το ένδικο βοήθημα να μην αποκλείει τον αναχαρακτηρισμό (δεύτερο σκέλος)· ο ασκών το ένδικο βοήθημα πρέπει να τύχει ακροάσεως (τρίτο σκέλος). Επιπλέον, βάσει των παρατηρήσεων της SC κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση οι οποίες μνημονεύονται στο σημείο 116 των παρούσων προτάσεων, η SC φαίνεται να υποστηρίζει ότι, δεδομένων των ιδιαιτεροτήτων του άρθρου 272 ΣΛΕΕ, δεν πρέπει να επιτρέπεται καταρχήν τέτοιου είδους αναχαρακτηρισμός.

⁷⁰ Η SC παραπέμπει, μεταξύ άλλων, στη διάταξη της 12ης Οκτωβρίου 2011, Λητώ Μαιευτικό Γυναικολογικό και Χειρουργικό Κέντρο κατά Επιτροπής (T-353/10, EU:T:2011:589), και στην απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 2014, Technische Universität Dresden κατά Επιτροπής (T-29/11, EU:T:2014:912).

⁷¹ Η Eulex Κοσσυφοπέδιο παραπέμπει στην απόφαση της 8ης Οκτωβρίου 2008, Helkon Media κατά Επιτροπής (T-122/06, μη δημοσιευθείσας, EU:T:2008:418).

121. Θέλω, συνεπώς, να επισημάνω ότι ο πρώτος λόγος αναιρέσεως εγείρει σημαντικά ζητήματα τα οποία δεν έχουν ακόμη αντιμετωπιστεί στη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τη δυνατότητα αναχαρακτηρισμού προσφυγής ασκηθείσας βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ ως προσφυγής ασκηθείσας βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ και, σε περίπτωση που αυτό είναι δυνατό, τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να γίνει ένας τέτοιος αναχαρακτηρισμός.

122. Δεδομένου ότι πρότεινα ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως να κριθεί βάσιμος, ενδέχεται να παρέλκει η εξέταση του πρώτου λόγου αναιρέσεως από το Δικαστήριο. Ωστόσο, θα εξετάσω τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, σε περίπτωση που το Δικαστήριο δεν συμφωνήσει μαζί μου, οπότε θα πρέπει να υποθεθεί ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις αποτελούν πράξεις δυνάμενες να διαχωριστούν από τη σύμβαση οι οποίες δεν μπορούσαν να προσβληθούν δυνάμει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ.

123. Θέλω εκ προοιμίου να σημειώσω ότι ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι κατά τη γνώμη μου βάσιμος και ότι ο μερικός αναχαρακτηρισμός της προσφυγής-αγωγής από το Γενικό Δικαστήριο πάσχει πλάνη περί το δίκαιο.

124. Πριν εκθέσω τους λόγους για τους οποίους καταλήγω στο ανωτέρω συμπέρασμα, θα ήθελα να επισημάνω ότι πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα της EULEX Κοσσυφοπέδιο σύμφωνα με το οποίο το Γενικό Δικαστήριο δεν προέβη, κατ' ουσίαν, σε αναχαρακτηρισμό του αιτήματος της SC.

125. Στη σκέψη 46 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι, μολονότι η SC επικαλέστηκε ρητώς το άρθρο 272 ΣΛΕΕ, το τρίτο αίτημα πρέπει να εκληφθεί ως προσφυγή βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ.

126. Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στις σκέψεις 51 και 52 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι το τρίτο αίτημα ήταν απαράδεκτο διότι υποβλήθηκε εκπροθέσμως.

127. Βεβαίως, στη σκέψη 48 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο άρχισε την ανάλυση του ζητήματος σχετικά με την προθεσμία του άρθρου 263 ΣΛΕΕ με τη διατύπωση «[ακόμη και αν υποθεθεί ότι] το Γενικό Δικαστήριο δύναται να προβεί σε αναχαρακτηρισμό της βάσεως του τρίτου αιτήματος της προσφυγής ακυρώσεως στηριζόμενο στο άρθρο 263 ΣΛΕΕ». Ωστόσο, το Γενικό Δικαστήριο είχε ήδη τυπικά αναχαρακτηρίσει το αίτημα που μνημονεύεται στη σκέψη 46 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως. Εξάλλου, από τις σκέψεις 51 και 52 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, σε συνδυασμό με τις σκέψεις 49 και 50 αυτής, προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε αποκλειστικά στην εκπρόθεσμη άσκηση της προσφυγής-αγωγής προκειμένου να θεμελιώσει το απαράδεκτο αυτής. Η διαπίστωση αυτή μπορεί να γίνει μόνον αν το ένδικο βοήθημα έχει αναχαρακτηριστεί ως προσφυγή ασκηθείσα βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ.

128. Όσον αφορά την ουσία του ζητήματος, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, που παρατίθεται στη σκέψη 27 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, εναπόκειται στον ασκούντα ένδικο μέσο να επιλέξει το νομικό έρεισμα του ενδίκου βοηθήματος και όχι στον δικαστή της Ένωσης να επιλέξει ο ίδιος την πιο κατάλληλη νομική βάση⁷².

129. Εντούτοις, το Γενικό Δικαστήριο έχει επανειλημμένως αποφανθεί ότι όταν επιλαμβάνεται προσφυγής ακυρώσεως ή αγωγής αποζημιώσεως, μολονότι η διαφορά είναι, στην πραγματικότητα, συμβατικής φύσεως, έχει τη δυνατότητα, για λόγους οικονομίας της διαδικασίας, να προβεί σε αναχαρακτηρισμό του ασκηθέντος ενδίκου βοηθήματος αν πληρούνται οι προϋποθέσεις για έναν τέτοιο αναχαρακτηρισμό⁷³.

⁷² Βλ. απόφαση της 15ης Μαρτίου 2005, Ισπανία κατά Eurojust (C-160/03, EU:C:2005:168, σκέψη 35).

⁷³ Βλ., για παράδειγμα, διάταξη της 24ης Οκτωβρίου 2019, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής (T-188/19, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2019:772, σκέψη 28).

130. Ως εκ τούτου, ο αναχαρακτηρισμός προσφυγής ασκηθείσας βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ ως προσφυγής ασκηθείσας βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ είναι δυνατός, χωρίς να θίγονται τα δικαιώματα άμυνας του καθού θεσμικού οργάνου ή οργανισμού, στην περίπτωση που: πρώτον, δεν υφίσταται αντίθετη εκπεφρασμένη βούληση του προσφεύγοντος και, δεύτερον, έχει προβληθεί στο δικόγραφο της προσφυγής έστω και ένας λόγος που να αφορά παράβαση των κανόνων που διέπουν την επίμαχη συμβατική σχέση⁷⁴. Οι δύο αυτές προϋποθέσεις είναι σωρευτικές⁷⁵ και, συνεπώς, πρέπει να πληρούνται αμφότερες⁷⁶. Αν η εκπεφρασμένη βούληση του προσφεύγοντος είναι να μη βασίσει την προσφυγή του στο άρθρο 272 ΣΛΕΕ⁷⁷ ή αν δεν έχει προβληθεί έστω και ένας λόγος ακυρώσεως που να αφορά παράβαση των κανόνων οι οποίοι διέπουν τη συμβατική σχέση⁷⁸, ο αναχαρακτηρισμός δεν είναι δυνατός⁷⁹.

131. Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο έχει κρίνει ότι προσφυγή βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ μπορεί να αναχαρακτηριστεί ως προσφυγή βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ μόνον αν υφίσταται ρήτρα διαιτησίας προβλέπουσα δικαιοδοσία του δικαστή της Ένωσης⁸⁰. Επομένως, προκύπτει ότι δεν πρόκειται για προϋπόθεση αναχαρακτηρισμού καθεαυτήν, αλλά αποτελεί αυτοτελή προϋπόθεση προκειμένου να εξακριβωθεί αν το Γενικό Δικαστήριο είναι αρμόδιο δυνάμει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ να εκδικάσει την προσφυγή μετά τον αναχαρακτηρισμό της⁸¹.

132. Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι το Γενικό Δικαστήριο έχει αναφερθεί στη δυνατότητα αναχαρακτηρισμού προσφυγής ασκηθείσας βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ ως προσφυγής βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, έστω και σε πιο περιορισμένο βαθμό. Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο δεν έχει μέχρι τούδε αποφανθεί αν οι προϋποθέσεις της προαναφερθείσας νομολογίας έχουν εφαρμογή στην αντίθετη περίπτωση. Για παράδειγμα, σε ορισμένες υποθέσεις⁸², το Γενικό Δικαστήριο υιοθέτησε προσέγγιση παρόμοια με αυτήν της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, διαπιστώνοντας ότι, ακόμη και αν ο αναχαρακτηρισμός αυτός μπορούσε να γίνει, το ένδικο βοήθημα ασκήθηκε εκπροθέσμως και ήταν, ως εκ τούτου, απαράδεκτο. Σε άλλη υπόθεση⁸³, το Γενικό Δικαστήριο περιορίστηκε στη διαπίστωση ότι το ενάγον είχε εμμείνει στη θέση του χωρίς να αιτηθεί αναχαρακτηρισμό και, συνεπώς, απέρριψε την αγωγή ως απαράδεκτη.

133. Εν προκειμένω, λαμβανομένης υπόψη της προαναφερθείσας νομολογίας του Γενικού Δικαστηρίου, φρονώ ότι δεν συντρέχει λόγος, με βάση τα στοιχεία που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο, να αποκλειστεί καταρχήν η δυνατότητα αναχαρακτηρισμού προσφυγής ασκηθείσας βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ ως προσφυγής βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Αντιλαμβάνομαι ότι ως αναχαρακτηρισμός νοείται εν γένει μια κατάσταση

74 Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, Technion και Technion Research & Development Foundation κατά Επιτροπής (T-216/12, EU:T:2015:746, σκέψη 60).

75 Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 20ής Ιουνίου 2018, KV κατά EACEA (T-306/15 και T-484/15, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:359, σκέψη 49).

76 Για μια προσφυγή όπου πληρούνταν αμφότερες οι προϋποθέσεις, βλ. απόφαση της 20ής Ιουνίου 2018, KV κατά EACEA (T-306/15 και T-484/15, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:359, σκέψεις 50 έως 53).

77 Βλ., για παράδειγμα, διάταξη της 14ης Μαΐου 2019, Ayuntamiento de Enguera κατά Επιτροπής (T-602/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2019:332, σκέψεις 23, 30 και 31). Η θέση του προσφεύγοντος όσον αφορά τον αναχαρακτηρισμό μπορεί να διαπιστωθεί βάσει της ρητής και σιωπηρής συμπεριφοράς του: βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 16ης Οκτωβρίου 2014, Federación Española de Hostelería κατά EACEA (T-340/13, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2014:889, σκέψη 36).

78 Βλ., για παράδειγμα, διάταξη της 15ης Φεβρουαρίου 2016, InAccess Networks Integrated Systems κατά Επιτροπής (T-82/15, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:90, σκέψεις 55 έως 62). Βλ., συναφώς, απόφαση της 17ης Ιουνίου 2010, CEVA κατά Επιτροπής (T-428/07 και T-455/07, EU:T:2010:240, σκέψεις 57 έως 64).

79 Για μια προσφυγή όπου δεν πληρούνταν καμία από τις δύο προϋποθέσεις, βλ. διάταξη της 10ης Μαΐου 2004, Musée Grevin κατά Επιτροπής (T-314/03 και T-378/03, EU:T:2004:139, σκέψη 88).

80 Βλ., για παράδειγμα, διάταξη της 24ης Οκτωβρίου 2019, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής (T-188/19, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2019:772, σκέψη 34).

81 Βλ., για παράδειγμα, διάταξη της 12ης Οκτωβρίου 2011, Λητώ Μαιευτικό Γυναικολογικό και Χειρουργικό Κέντρο κατά Επιτροπής (T-353/10, EU:T:2011:589, σκέψη 33), και απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 2014, Technische Universität Dresden κατά Επιτροπής (T-29/11, EU:T:2014:912, σκέψεις 42 έως 51).

82 Βλ. απόφαση της 8ης Οκτωβρίου 2008, Helkon Media κατά Επιτροπής (T-122/06, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2008:418, ιδίως, σκέψεις 53 έως 55), και διάταξη της 13ης Μαΐου 2016, CEVA κατά Επιτροπής (T-601/15, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:316, ιδίως, σκέψεις 27 και 28).

83 Βλ. απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 2019, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης κατά ERCEA (T-348/16 OP, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2019:14, σκέψεις 167 έως 175) (εκκρεμεί αίτηση αναρρέσεως στη C-280/19 P).

στην οποία ο προσφεύγων άσκησε προσφυγή ενώπιον του δικαστή της Ένωσης στηριζόμενος σε μια νομική βάση, αλλά, λαμβανομένης υπόψη της φύσεώς της, θα έπρεπε να είχε στηριχθεί σε άλλη. Επομένως, για λόγους οικονομίας της δίκης, ο δικαστής της Ένωσης δύναται να αναχαρακτηρίσει την προσφυγή αναγνωρίζοντάς της την κατάλληλη νομική βάση, ώστε να μην υποχρεωθεί ο αιτών να ασκήσει νέα προσφυγή στηριζόμενος στην εν λόγω νομική βάση. Ειδικότερα, το γεγονός ότι ο δικαστής της Ένωσης δύναται να επιληφθεί προσφυγής βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ μόνον αν υφίσταται ρήτρα διαιτησίας, δεν νομίζω ότι αντιτίθεται σε τέτοιου είδους αναχαρακτηρισμό, δεδομένου ότι ο αναχαρακτηρισμός αυτός προϋποθέτει ότι η φύση της προσφυγής δεν είναι συμβατική και, εν πάση περιπτώσει, η προσφυγή, πλην της νομικής βάσεως, παραμένει κατά τα λοιπά η ίδια.

134. Επιπλέον, όπως επισημαίνουν η SC και η Eulex Κοσσυφοπέδιο, υπάρχουν λόγοι για να θεωρηθεί ότι οι προϋποθέσεις που θέτει η νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου σχετικά με τον αναχαρακτηρισμό προσφυγής που στηρίζεται στο άρθρο 263 ΣΛΕΕ ως προσφυγής που στηρίζεται στο άρθρο 272 ΣΛΕΕ μπορούν να εφαρμοστούν κατ' αναλογία. Οι λόγοι αυτοί συνίστανται, ειδικότερα, στο συμφέρον της προώθησης μιας συνεκτικής προσεγγίσεως στη νομολογία των δικαστηρίων της Ένωσης και στη διασφάλιση του σεβασμού των θεμελιωδών αρχών του δικονομικού δικαίου της Ένωσης, ιδίως δε των δικαιωμάτων άμυνας των διαδίκων.

135. Επομένως, ο δικαστής της Ένωσης δύναται, καταρχήν, να αναχαρακτηρίσει προσφυγή ασκηθείσα βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ ως προσφυγή βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, χωρίς να θιγούν τα δικαιώματα άμυνας των διαδίκων, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις: αφενός, δεν υφίσταται αντίθετη εκπεφρασμένη βούληση του προσφεύγοντος και, αφετέρου, έχει προβληθεί στο δικόγραφο της προσφυγής έστω και ένας λόγος που αφορά αναρμοδιότητα, παράβαση ουσιώδους τύπου, παράβαση των Συνθηκών ή οποιοδήποτε κανόνα δικαίου σχετικού με την εφαρμογή τους, ή κατάχρηση εξουσίας, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 263 ΣΛΕΕ. Επιπλέον, μολονότι δεν αποτελεί αυτή καθεαυτήν ρητή προϋπόθεση αναχαρακτηρισμού, ο δικαστής της Ένωσης οφείλει να ελέγξει εάν είναι αρμόδιο να επιληφθεί της προσφυγής ακυρώσεως κατόπιν του αναχαρακτηρισμού της, σύμφωνα με το άρθρο 263 ΣΛΕΕ.

136. Η εκπεφρασμένη βούληση του προσφεύγοντος είναι, κατά τη γνώμη μου, σημαντικό στοιχείο συναφώς. Τούτο ισχύει λαμβανομένων υπόψη των προϋποθέσεων του παραδεκτού των προσφυγών ακυρώσεως, και ιδίως των προθεσμιών του άρθρου 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, το οποίο υποχρεώνει γενικώς τον προσφεύγοντα να ενεργεί ταχέως κατά την άσκηση προσφυγής ακυρώσεως, σε σύγκριση με μια προσφυγή βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ, η οποία δεν προβλέπει συναφώς καμία συγκεκριμένη προθεσμία. Ως εκ τούτου, ο αναχαρακτηρισμός δεν πρέπει να είναι δυνατός όταν ο προσφεύγων εκφράζει τη βούληση να μην στηριχθεί η προσφυγή στο άρθρο 263 ΣΛΕΕ. Όπως προκύπτει από τη νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου⁸⁴, η βούληση αυτή δύναται να διαπιστωθεί σύμφωνα με τους συναφείς κανόνες που διέπουν τη διαδικασία ενώπιον των δικαστηρίων της Ένωσης, για παράδειγμα, βάσει των υπομνημάτων του προσφεύγοντος ή σε απάντηση των γραπτών ή προφορικών ερωτήσεων που τέθηκαν στον προσφεύγοντα κατά τη διάρκεια της δίκης.

137. Υπό το πρίσμα αυτών ακριβώς των σκέψεων πρέπει να εξεταστεί ο πρώτος λόγος αναιρέσεως της SC.

138. Κατά την άποψή μου, το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί. Είναι αληθές ότι στην αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, το Γενικό Δικαστήριο δεν εξέτασε εάν ήταν αρμόδιο να εκδικάσει την προσφυγή βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ μετά τον αναχαρακτηρισμό της. Ωστόσο, υπό το πρίσμα της νομολογίας που μνημονεύεται στο σημείο 131 των παρούσων προτάσεων, το Γενικό Δικαστήριο δεν ήταν υποχρεωμένο να αναγνωρίσει τη δικαιοδοσία του πριν εξετάσει τον αναχαρακτηρισμό της προσφυγής. Επιπλέον, δεν χωρεί αμφιβολία ότι το Γενικό Δικαστήριο είναι αρμόδιο να εκδικάσει την προσφυγή βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ, υπό το πρίσμα της αποφάσεως

⁸⁴ Βλ., συναφώς, υποσημείωση 77 των παρούσων προτάσεων.

Jenkinson (βλ. σημεία 60 έως 63 των παρουσών προτάσεων), κατόπιν του αναχαρακτηρισμού της βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, υπό το πρίσμα της αποφάσεως Η κατά Συμβουλίου κ.λπ. (βλ. σημεία 52 και 53 των παρουσών προτάσεων). Επομένως, προτείνω να απορριφθεί ως αβάσιμο το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως.

139. Φρονώ ότι το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να γίνει δεκτό. Στην αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, το Γενικό Δικαστήριο προέβη σε αναχαρακτηρισμό του τρίτου αιτήματος χωρίς να εξακριβώσει αν πληρούνταν οι προϋποθέσεις τέτοιου είδους αναχαρακτηρισμού, ιδίως δε αν αυτός αποκλειόταν λόγω της εκπεφρασμένης βούλησεως της αναιρεσείουσας. Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον προέβη σε αναχαρακτηρισμό του τρίτου αιτήματος αντίθετα προς την εκπεφρασμένη βούληση της SC να μη θεμελιώσει το τρίτο αίτημα στο άρθρο 263 ΣΛΕΕ.

140. Για παρεμφερείς λόγους, φρονώ ότι το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, το οποίο συνδέεται εν πολλοίς με το δεύτερο σκέλος του ίδιου λόγου αναιρέσεως, πρέπει επίσης να γίνει δεκτό. Καίτοι το Γενικό Δικαστήριο δύναται να αποφασίσει να αποφανθεί επί υποθέσεως χωρίς να ακούσει τους διαδίκους κατ' εφαρμογήν του άρθρου 126 του Κανονισμού Διαδικασίας του⁸⁵, εντούτοις οφείλει να λάβει υπόψη την εκπεφρασμένη βούληση του προσφεύγοντος ως μία από τις προϋποθέσεις για τον αναχαρακτηρισμό προσφυγής ασκηθείσας βάσει του άρθρου 272 ΣΛΕΕ ως προσφυγής βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, όπως επισημάνθηκε ανωτέρω. Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον προέβη σε αναχαρακτηρισμό του τρίτου αιτήματος χωρίς να πληροφορηθεί την άποψη της SC επί του προτεινόμενου αναχαρακτηρισμού.

141. Επομένως, προτείνω στο Δικαστήριο να κάνει δεκτό το δεύτερο και το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως και να αναιρεθεί η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη επί της βάσεως αυτής.

Δ. Επί του πέμπτου λόγου αναιρέσεως (σχετικά με τα αιτήματα αποζημιώσεως λόγω των επανειλημμένων προσκλήσεων για υποβολή σε εξέταση οδηγίσεως)

1. Συνοπτική έκθεση των επιχειρημάτων των διαδίκων

142. Με τον πέμπτο λόγο αναιρέσεως, ο οποίος αντλείται από παράβαση του άρθρου 268 ΣΛΕΕ και του άρθρου 340, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, από προσβολή του δικαιώματος για δίκαιες και πρόσφορες συνθήκες εργασίας και του δικαιώματος χρηστής διοικήσεως, καθώς και από παράβαση του άρθρου 272 ΣΛΕΕ και του άρθρου 340, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, και από παραβίαση των όρων των προκλήσεων του 2014 προς υποβολή υποψηφιοτήτων, η SC υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, στις σκέψεις 57 έως 64 σε συνδυασμό με τη σκέψη 74 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, διατεινόμενη ότι οι αξιώσεις που στηρίζονταν στη συμβατική και εξωσυμβατική ευθύνη της Eulex Κοσσυφοπέδιο σχετικά με τα επανειλημμένα αιτήματα για υποβολή σε εξέταση οδηγίσεως ήταν προδήλως νόμω αβάσιμες.

143. Η SC προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι αγνόησε τα επιχειρήματά της σχετικά με τη συμβατική ευθύνη της Eulex Κοσσυφοπέδιο, δεδομένου ότι ο όρος των προσκλήσεων προς υποβολή υποψηφιοτήτων περί ικανότητας οδηγίσεως τετρακίνητου οχήματος και η απαίτηση περί υποβολής σε εξέταση οδηγίσεως δεν μπορεί να ισχύει όταν ένας υπάλληλος, όπως η SC, πάσχει από αναπηρία.

144. Επιπλέον, όσον αφορά την αιτίαση περί εξωσυμβατικής ευθύνης, η SC υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο αγνόησε τα επιχειρήματά της, κατά τα οποία οι απαιτήσεις αυτές ήταν παράνομες και προσέβαλλαν το δικαίωμά της για συνθήκες εργασίας οι οποίες σέβονται την υγεία, την ασφάλεια και την αξιοπρέπιά της, σε συνδυασμό με το δικαίωμά της χρηστής διοικήσεως. Επίσης, η SC προβάλλει

⁸⁵ Βλ., συναφώς, απόφαση της 16ης Μαΐου 2019, Pebagua κατά Επιτροπής (C-204/18 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2019:425, σκέψη 31).

ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε επίσης σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον έκρινε ότι η προσφυγή-αγωγή δεν περιείχε κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει τον αιτιώδη σύνδεσμο και τη συνδρομή των προϋποθέσεων αποζημιώσεως, δεδομένου ότι η SC θεωρεί, βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης⁸⁶, ότι ο προσφεύγων που επικαλείται την ύπαρξη ηθικής βλάβης δεν οφείλει να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία για τον εν λόγω ισχυρισμό.

145. Η Eulex Κοσσυφοπέδιο υποστηρίζει ότι η ικανότητα της SC να οδηγεί τετρακίνητο όχημα αποτελούσε ουσιώδες στοιχείο της απασχολήσεώς της στην EULEX Κοσσυφοπέδιο. Η SC δεν τεκμηριώνει, εξάλλου, τα αιτήματα αποζημιώσεως, η δε αποτυχία της στις εξετάσεις οδηγήσεως δεν συνδέεται αιτιωδώς με την προσφυγή που ασκήθηκε κατά των προσβαλλομένων αποφάσεων ούτε με την προβαλλόμενη ζημία.

2. Εκτίμηση του πέμπτου λόγου αναιρέσεως

146. Κατά την άποψή μου, ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως δεν μπορεί να ευδοκιμήσει.

147. Στη σκέψη 64 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο στήριξε το συμπέρασμα του σχετικά με τη συμβατική ευθύνη της Eulex Κοσσυφοπέδιο στο γεγονός ότι η σύμβαση εργασίας απαιτούσε να μπορεί η SC να οδηγεί τετρακίνητο όχημα. Εντούτοις, πρέπει να επισημάνω ότι η SC δεν βάλλει κατά της εν λόγω διαπιστώσεως, η οποία αρκεί για να δικαιολογήσει το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε το Γενικό Δικαστήριο.

148. Στις σκέψεις 57 έως 63 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου να απορρίψει την αιτίαση της SC περί εξωσυμβατικής ευθύνης στηρίχθηκε στο ότι η προσφυγή-αγωγή δεν περιείχε καμία πληροφορία που να παρέχει στο Γενικό Δικαστήριο τη δυνατότητα να προσδιορίσει το υποστατό της ζημίας ή την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της προσαπτόμενης συμπεριφοράς και της προβαλλόμενης ζημίας. Το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε στην απόφαση αυτή, λαμβανομένης υπόψη της πάγιας νομολογίας που υπομνήσθηκε στις σκέψεις 58, 59 και 61 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, κατά την οποία οι προϋποθέσεις θεμελιώσεως της εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης είναι σωρευτικές⁸⁷ και ο προσφεύγων πρέπει να προσκομίσει πειστικά αποδεικτικά στοιχεία για το υποστατό της προβαλλόμενης ζημίας και την ύπαρξη άμεσης αιτιώδους συνάφειας⁸⁸.

149. Θα ήθελα να διευκρινίσω ότι η SC δεν επιχειρεί να αποδείξει ότι τα προσκομισθέντα αποδεικτικά στοιχεία ήταν επαρκή ή ότι η εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου στηριζόταν σε παραμόρφωση των εν λόγω στοιχείων, αλλά περιορίζεται να προβάλλει πλάνη περί το δίκαιο η οποία δεν μπορεί να αποδειχθεί υπό το πρίσμα της πάγιας νομολογίας. Πρέπει να προστεθεί ότι οι συναφείς διαπιστώσεις των αποφάσεων του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης τις οποίες επικαλείται η SC ανατράπηκαν κατόπιν ασκήσεως αναιρέσεως⁸⁹.

150. Επομένως, προτείνω να απορριφθεί ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως ως αβάσιμος.

⁸⁶ Η SC παραπέμπει στις αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 2013, CC κατά Κοινοβουλίου (F-9/12, EU:F:2013:116, σκέψη 128), και της 10ης Ιουλίου 2014, CG κατά ΕΤΕπ (F-115/11, EU:F:2014:187, σκέψη 132).

⁸⁷ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 18ης Μαρτίου 2010, Trubowest Handel και Makarov κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (C-419/08 P, EU:C:2010:147, σκέψη 41).

⁸⁸ Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 7ης Ιουνίου 2018, Equipolymers κ.λπ. κατά Συμβουλίου (C-363/17 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2018:402, σκέψη 37).

⁸⁹ Βλ. απόφαση της 29ης Απριλίου 2015, CC κατά Κοινοβουλίου (T-457/13 P, EU:T:2015:240, ιδίως σκέψεις 48, 49 και 52) με την οποία αναιρέθηκε η απόφαση της 11ης Ιουλίου 2013, CC κατά Κοινοβουλίου (F-9/12, EU:F:2013:116, ιδίως σκέψη 128), και στην οποία έγινε επίσης παραπομπή στην απόφαση της 10ης Ιουλίου 2014, CG κατά ΕΤΕπ (F-115/11, EU:F:2014:187, σκέψη 132).

VI. Οι συνέπειες της μερικής αναιρέσεως της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως

151. Κατά το άρθρο 61 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εάν η αίτηση αναιρέσεως κριθεί βάσιμη, το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου. Στην περίπτωση αυτή, μπορεί είτε το ίδιο να αποφανθεί οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον είναι ώριμη προς εκδίκαση, είτε να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο για να την κρίνει.

152. Εν προκειμένω, είμαι της γνώμης ότι η διαφορά δεν είναι ώριμη προς εκδίκαση. Πράγματι, πραγματικοί ισχυρισμοί που αφορούν την ουσία της διαφοράς δεν εξετάστηκαν από το Γενικό Δικαστήριο στην αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, δεδομένου ότι αυτό έκρινε ορισμένα αιτήματα απαράδεκτα. Όπως ζήτησαν η SC και η Eulex Κοσσυφοπέδιο, η υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί στο Γενικό Δικαστήριο.

VII. Πρόταση

153. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να αναιρέσει εν μέρει τη διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 19ης Σεπτεμβρίου 2018, SC κατά Eulex Κοσσυφοπέδιο (T-242/17, EU:T:2018:586), καθόσον το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή της SC με το σκεπτικό ότι το τρίτο αίτημα ήταν απαράδεκτο, και να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί της ουσίας, επιφυλασσόμενο ως προς τα δικαστικά έξοδα.